

Udskriftsdato: 20. december 2025

KEN nr 9722 af 16/09/2021 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2021-80-0622

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2021-80-0622

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2021-80-0622

Imam får ret til genmæle i Berlingske

I artikler bragt i september 2020 omtalte Berlingske en imams rolle i faciliteringen af en skilsmisse mellem to parter og udarbejdelsen af parternes skilsmissekontrakt. Den omtalte imam klagede til Pressenævnet blandt andet over, at artiklerne indeholdt ukorrekte oplysninger, som ikke blev efterprøvet tilstrækkeligt inden offentliggørelsen, samt at Berlingske havde afvist at bringe et genmæle over for en række oplysninger, som han mener er faktuel forkerte. Pressenævnet fandt grundlag for at give imamen delvist genmæle over for oplysninger, der ikke var dokumenterede som utvivlsomt rigtige, da Berlingske havde ønsket at opretholde kildebeskyttelsen ved ikke at fremlægge skilsmissekontrakten. Nævnet udtalte også kritik af Berlingskes forelæggelse af den ene artikel, men fandt ikke anledning til at udtale kritik af de øvrige klagepunkter.

[Klager] ved advokat Morten Tarp har klaget til Pressenævnet over artiklerne *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"* og *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"*, som blev bragt henholdsvis den 24. september 2020 og den 28. september 2020 på Berlingskes netavis berlingske.dk, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har navnlig klaget over, at artiklerne indeholder ukorrekte oplysninger, som ikke er efterprøvet tilstrækkeligt inden offentliggørelsen. [Klager] har desuden klaget over Berlingskes afvisning af hans anmodning om genmæle.

1 Sagsfremstilling

Forud for offentliggørelsen

Berlingske skrev den 24. september 2020 kl. 14:10 følgende via mail til [Klager]:

"Kære [Klager]

Jeg er journalist på Berlingske, og jeg skriver, da jeg arbejder på en historie om en skilsmissekontrakt mellem en mand og en kvinde, som du står som underskriver på. Jeg har også forsøgt at tage kontakt til dig over telefon flere gange.

Af skilsmissekontrakten fremgår det blandt andet, at kvinden mister børnene, hvis hun gifter sig på ny efter skilsmissen, og at hun kan miste forældremyndigheden, hvis hun krænker hendes eller familiens ære.

Borgmesteren i Odense kommune [Borgmesteren] [Parti A] er meget sur over kontrakten og har politianmeldt dig for psykisk vold.

Derfor skal du også have lov til at give en kommentar. Det er også derfor, jeg har forsøgt at ringe over flere dage.

Hvis du vil svare, må du gerne gøre det inden klokken 19, tak.

[Journalisten]

Journalist, Berlingske”

De påklagede artikler

Berlingske bragte den 24. september 2020 kl. 18:00 artiklen *”Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*” på netavisen berlingske.dk. Artiklen har følgende underrubrik:

”For første gang kan det skriftligt dokumenteres, hvordan en imam i Odense stiller krav til kvinder om at opføre sig på en bestemt måde efter en skilsmisse. En kontrakt fra imam [Klager] viser, hvordan en kvinde skulle skrive under på, at hun ikke vil gifte sig med en ny mand eller »krænke familiens ære« efter en skilsmisse. Ellers ville hun miste børnene. Odenses borgmester er dybt forarget: »Det er meget, meget grim læsning.«”

Af artiklen fremgik følgende:

”Du mister dine børn, hvis du bliver gift med en ny mand, og hvis du krænker din egen eller familiens ære, kan du også miste forældremyndigheden.

En kvinde fra Odense blev stillet skrappe betingelser af den kendte imam [Klager] for at få lov til at blive skilt uden om myndighederne.

Det viser en skilsmissekontrakt, som Berlingske har fået adgang til.

Det er første gang, at det offentligt kommer frem og dokumenteres, hvordan en imam via en kontrakt faciliterer en skilsmisse mellem to parter uden om myndighederne, og de nye oplysninger vækker hård kritik fra Odenses borgmester, [Borgmesteren] [Parti A]:

»Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt. Det er meget, meget grim læsning at se, hvordan en imam fuldstændig undertrykker en kvinde,« siger [Borgmesteren].

Skilsmissekontrakten er underskrevet af [Klager], der også er kendt som [Klager], samt kvinden, hendes eksmand og flere vidner.

Det fremgår af kontrakten, at kvinden på grund af skilsmissen skal betale 75.000 kroner til manden – herunder den brudegave, som hun modtog, da de blev gift.

Over tre sider listes en række forhold, hvor hun kan miste forældremyndigheden:

»Hvis hun bliver gift med en anden mand.«

»Hvis hun flytter længere væk end 130 kilometer fra nuværende bopæl.«

»Hvis hun slår sine børn og ikke giver dem mad.«

»Hvis hun opfører sig på en måde, der krænker hende eller familiens ære.«

»Sort på hvidt en udmøntning af shariapraksis«

Kvinden blev ligeledes bedt om at bekræfte, at hun opfører sig ordentligt og »lærer børnene Koranen, det arabiske sprog og lærer dem at bede fem gange om dagen. Ellers afbrydes skilsmissen«.

Af dokumentet, der er på arabisk, og som Berlingske har fået oversat, fremgår det også, at skilsmissekontrakten er »behandlet efter sharia«.

Sharia er – bredt formuleret – et ord for leveregler for god opførsel blandt rettroende muslimer.

Mest omtalt er sharia formentlig, fordi det ofte betegnes som islamisk ret, og fordi der i flere moskeer eksisterer såkaldte shariaråd, hvor imamer blandt andet vejleder om skilsmisse.

Borgmester [Borgmesteren] kalder det »helt vildt«, at kvinden dels skal betale et stort beløb for skilsmis- sen, og at der er en række forbehold, der gør, at hun kan miste sine børn.

»Det er jo sort på hvidt en udmøntning af shariapraksis i Danmark og viser, hvordan et parallelsamfund fungerer,« siger han.

[Klager] blev for alvor kendt i offentligheden, da han som leder af en delegation af danske muslimer – heriblandt [Aktivisten] – rejste til Egypten under Muhammed-krisen og senere blev beskyldt for at puste til ilden midt under den storpolitiske krise. Derefter kom han i vælten, fordi han i 2016 blev dømt for i en prædiken at ytre, at jøder nedstammer fra aber og svin.

I 2017 kom det så frem i blandt andet Berlingske, at [Klager] spillede en nøglerolle i forbindelse med flere kritisable forhold om den nu lukkede muslimske friskole [Friskolen].

Blandt andet kom det frem, at [Klager] indsatte sin søn som skoleleder på skolen via [Fonden], som han står bag. Dermed blev der sat spørgsmålstejn ved skolens uafhængighed.

Kvinde kunne ikke få skilsmisse trods vold

Berlingske kender identiteten på kvinden i skilsmissekontrakten, der ikke ønsker at udtale sig på grund af sin sikkerhed. Berlingske kender også til tidspunktet for indgåelse af skilsmis- sen, men vi har valgt at sløre tidspunktet. Der er dog tale om et relativt nyligt eksempel.

Men [Talskvinden], stifter af foreningen [Forening A], fra Odense fortæller, at kvinden skrev under og betalte beløbet for at få sin frihed tilbage. Hun fortæller også, at imamerne typisk får et beløb for at lade kvinderne skille.

»Jeg kender også til en anden sag, hvor imamen ikke ville give kvinden en skilsmisse, selv om hun havde været udsat for vold og derfor havde boet på et krisecenter i flere år,« siger [Talskvinden], som forklarer, at det ikke er unormalt, at imamer involverer sig i skilsmisser med muslimske kvinder.

»Hvis de ikke bliver skilt, har de ikke ret til at gifte sig igen, og de kan ikke bare gå på kommunen, fordi der er tale om en islamisk vielse. Samtidig får mange en vielse i hjemlandet, og hvis de så ikke får den opløst, vil det stadig blive registreret i udlandet, som om de er gift,« siger [Talskvinden] og henviser til, at man netop i foreningen [Forening A] oplyser kvinderne om deres rettigheder og den danske lovgivning.

»Samtidig kan vi etablere dem i et stærkt fællesskab, der giver dem styrken til at sige fra og kræve retten til et frit liv,« siger [Talskvinden] og peger på, at også forsker [Islamforskeren] og borgmester i Odense [Borgmesteren] har påpeget vigtigheden af, at kvinderne står frem.

Foregår jævnlige i Danmark

Ifølge ph.d. [Islamforskeren], der forsker i netop islamiske skilsmisser og rådgivning ved [Universitet A], er det ikke usædvanligt, at resourcesvage, muslimske kvinder går til en imam eller en anden rådgiver for at blive skilt. Det skyldes, at kvinderne er islamisk gift, og derfor også kun kan få opløst ægteskabet på islamisk vis.

Derfor vil kvinderne i nogle sager få præsenteret en skilsmissekontrakt, hvor de skal give afkald på visse rettigheder for at kunne blive skilt.

»Det her eksempel er et af de lidt grimmere. Men det er ikke ukendt for mig, at kvinder på forskellig vis presses til at indgå aftaler for at blive skilt,« siger [Islamforskeren].

Han var i januar i år medforfatter på en stor rapport fra forskningsinstitutionen [Forskningsinstitutionen], hvor man netop beskrev, hvordan muslimske kvinder på forskellig vis kan have svært ved at blive skilt. Der var tale om en kvalitativ undersøgelse, og derfor kan [Islamforskeren] heller ikke sige noget om omfanget af islamiske skilsmisser, og hvor ofte imamer er involveret.

»Men det er noget, der foregår i Danmark jævnligt, og de skilsmisedokumenter, jeg har set, tyder også på en vis grad af institutionalisering,« siger [Islamforskeren].

Berlingske har gentagne gange forsøgt at få [Klager] i tale over de seneste par dage. Det er ikke lykkedes. Hverken via e-mail eller telefon.

En fond ved navn [Fonden] har stemplet skilsmissekontrakten, men her henviser bestyrelsesformand [Bestyrelsesformanden] til imam [Klager] og peger på, at det er ham, der står for skilsmisserne.

»Imamen har lavet den. Ikke fonden. Han har været bestyrelsesformand i fonden, men det er hans opgave som imam at gifte og skille folk,« siger [Bestyrelsesformanden]. »

Til artiklen er indsat et billede af [Klager], der ses iført et gråt jakkesæt. Billedet er ledsaget af følgende tekst:

”En kvinde fra Odense blev stillet skrappe betingelser af den kendte imam [Klager], der bærer det borgerlige navn [Klager], for at få lov til at blive skilt uden om myndighederne. Det viser en skilsmissekontrakt, som Berlingske har fået adgang til.”

Til artiklen er endvidere indsat en faktaboks med overskriften ”*Bag om historien*”. Af faktaboksen fremgår følgende:

”Berlingske har fået adgang til en skilsmissekontrakt, der over tre sider beskriver en række betingelser for, at en kvinde kan få lov til at blive skilt fra sin mand. Berlingske har fået oversat dokumentet fra arabisk.

Berlingske kender identiteten på kvinden og de øvrige personer, der står som medunderskrivere på skilsmissekontrakten. Af hensyn til kvindens sikkerhed og mandens har vi valgt ikke at nævne deres navne. Derfor angiver vi heller ikke, hvornår skilsmissekontrakten er indgået, da det ville kunne identificere vedkommende.

På den baggrund har vi også valgt at sløre dele af kontraktens indhold.

Berlingske har ikke valgt at sløre imamens identitet. Det skyldes sagens alvor, og at der er tale om en offentlig person, der flere gange har optrådt i medierne.

Desuden har en kilde selv valgt at kontakte Odenses borgmester [Borgmesteren] [Parti A] med imamens navn. ”

Berlingske skrev på ny den 27. september 2020 kl. 21:24 følgende via mail til [Klager]:

”Kære [Klager]/[Klager]

Vi skriver til i morgen en ny artikel om den skilsmissekontrakt, du var med til at lave for nogle år tilbage.

En kvinde fortæller i den forbindelse, og det samme gør [Talskvinden] fra foreningen [Forening A], at du sagde til kvinden, at hvis hun ikke accepterede de betingelser, der blev stillet i kontrakten (blandt andet at hun ville miste forældremyndigheden, hvis hun blev gift igen), så ville du ikke give hende en skilsmisse.

Kan du genkende den udlægning af sagen?

Hvis du vil svare, må du gerne ringe til mig eller skrive her inden i morgen klokken 11.30, tak.

Bh. [Journalisten]”

Berlingske bragte herefter den 28. september 2020 kl. 20:00 artiklen *”Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til”* på netavisen berlingske.dk. Artiklen har følgende underrubrik:

”Bredt omtalt skilsmissekontrakt fra den kendte imam [Klager] er »færdiggjort ud fra den islamiske sharialov«, fremgår det af kontrakten. Som noget nyt fremgår det også, at kvinden selv anmodede om skilsmissen. Men ifølge kvinden selv og den forening, der står bag hende, skyldes det, at hun i flere år var udsat for vold og voldtægt af eksmanden. Når kvinden alligevel skrev under på betingelser, der forringede hendes vilkår, viser det noget om, hvor desperat hun var, siger fagfolk. ”

Af artiklen fremgår følgende:

”Kvinden i [Klager]s skilsmissekontrakt anmodede selv om skilsmisse, viser nye detaljer fra omtalt shariaskilsmisse. Men det skyldes, at kvinden i årevis var udsat for vold af sin eksmand, fortæller kvinden.

Trods psykisk og fysisk vold mod egen krop valgte kvinden i den omtalte skilsmissekontrakt fra imam [Klager] at acceptere de krav, hun blev stillet over for, selv om de forringede hendes rettigheder.

Berlingske kan nu løfte sløret for yderligere detaljer i den meget omtalte shariaskilsmisse, der har fået hele det politiske Danmark til at reagere stærkt imod den kendte imam [Klager], der af Odense Kommune er blevet politianmeldt for sin rolle i skilsmissekontrakten.

Lørdag skrev statsminister Mette Frederiksen således på Facebook:

»Sharia hører ikke til i Danmark. Det er forkert. Det er kvindeundertrykkende. Det er ikke dansk, og det må aldrig, aldrig blive dansk,« skrev statsministeren og påpegede, at regeringen vil gøre »alt« for at stoppe imams indblanding i skilsmisser. ”

Til artiklen er indsat et Facebook-opslag af 26. september 2020 fra statsminister Mette Frederiksen. Af Facebook-opslaget fremgår følgende:

”Sharia hører ikke til i Danmark.

I går og i dag kan vi læse om skilsmisse-kontrakter baseret på Sharia. På Fyn. I

Danmark. Det er forkert. Det er kvindeundertrykkende. Det er ikke dansk. Og det må aldrig, aldrig blive dansk.

I regeringen vil vi gøre alt, hvad der står i vores magt for at få det her stoppet. En

imam skal slet ikke blande sig i skilsmisser. Det er alene et valg, der skal træffes af

de to personer, der i sin tid indgik ægteskabet. Ingen andre. Det her bekræfter vores bange anelser om de udemokratiske tendenser, der findes i dele af Danmark. –Vi vil gøre alt, hvad vi kan, for at få det stoppet. ”

Artiklen fortsætter herefter:

”Det fremgår af oversættelsen fra en autoriseret tolk, at kontrakten er »færdiggjort ud fra den islamiske sharialov og efter accept og anmodning af begge parter«.

I det hele taget går sharialoven flere gange igen som rammen om skilsmissekontrakten.

Det fremgår også af kontrakten, at kvinden, som vi har valgt at anonymisere på grund af hendes sikkerhed, selv bad om skilsmissen.

Men det var der en god grund til, forklarer [Talskvinden], der er medstifter af foreningen [Forening A].

»Kvinden var blevet udsat for fysisk og psykisk vold af sin eksmand i flere år før skilsmissen. Hun er også blevet udsat for voldtægt. Det var så voldsomt, at hun så sig nødsaget til at politianmelde sin eksmand,« siger [Talskvinden] om baggrunden for skilsmissen.

Alligevel valgte kvinden at acceptere en række betingelser, som eksmanden og imam [Klager] ifølge kvinden stillede hende over for.

Det fremgår nemlig af kontrakten, som Berlingske første gang beskrev fredag, at kvinden på grund af skilsmissen skulle betale i alt 75.000 kroner til manden – herunder den brudegave, som hun modtog, da de blev gift.

Over tre sider oplistedes en række øvrige forhold, hvor moderens ret til forældremyndigheden kan »fraviges«:

»Hvis hun (kvindens navn, red.) gifter sig, fraviges forældremyndigheden over for børnene.«

»Hvis hun (kvindens navn, red.) flytter for at leve uden for Odense, 130 km eller mere eller uden for Danmark.«

»Hvis moren mishandler børnene med vold, efterlader dem alene, hvilket kan være livsfarligt for børnene, og hvis hun ikke passer dem i forbindelse med deres hygiejne og mad.«

»Hvis der er bevist afvigelse i morens moral og opførsel, blandt andet alkoholmisbrug, narkomisbrug eller adfærd, der skader hendes moralske omdømme.«

Kvinden blev ligeledes bedt om at bekræfte, at hun vil »opdrage børnene og være et godt forbillede for dem i forhold til at lære dem at bede, Koranen og det arabiske sprog«.

Selv om det også fremgår, at kvinden var enig i betingelserne, er det ikke i overensstemmelse med sandheden. Ifølge kvinden fik hun tydeligt at vide af [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke sagde ja til de betingelser.

»Alle betingelserne forværrer hendes situation, og hun risikerer at miste forældremyndigheden, hvis hun finder en anden mand. Hvorfor skulle hun dog acceptere det, hvis det ikke var, fordi hun var presset? « siger [Talskvinden].

Berlingske har også ad flere omgange talt med kvinden, der fortæller, at hun følte sig presset af eksmanden og imamen til at underskrive kontrakten. Men hun gjorde det for at få sin frihed tilbage. Det var den eneste udvej, hun så, for at blive skilt, har hun fortalt.

[Talskvinden] mener, at man generelt bør arbejde med at få stoppet denne ulovlige parallelle retspraksis, som foregår blandt nogle imamer.

»Muslimske ledere skal i bund og grund blot handle efter menneskerettigheder, grundlæggende islamiske principper og dansk lovgivning, når de vejleder,« siger [Talskvinden].

»Viser, hvor desperat kvinden er«

Hun understreger samtidig, at der findes imamer i det danske moskésamfund, der fuldt ud anerkender dansk lovgivning, hvor det islamiske ægteskab automatisk opløses, hvis man er blevet skilt efter dansk lov.

Selv om kvinden altså selv har søgt om skilsmissen, mener [Direktøren], der er direktør for [Centret], at der er tale om magtmisbrug fra imamens og mandens side.

»Jeg er ikke overrasket over at høre, at man gør hvad som helst for at slippe væk fra en voldelig mand. Vi kender også til eksempler med kvinder, der giver afkald på børnene, pengene, ja, hvad som helst, for at slippe væk fra en voldelig mand. Det er så indgroet i kvinderne, at de tror, at de skal give deres rettigheder væk. Derfor synes jeg, at der er tale om magtmisbrug,« siger [Direktøren], der mener, at man i forbindelse med præster og imamers vielsesattester burde sikre sig, at kvinderne og mændene har lige ret til en skilsmisse.

[Lederen], der er leder af foreningen [Forening B], en organisation for flygtninge- og indvandrerkvinder, er helt enig med [Direktøren].

»Sådan en sag siger noget om, hvor desperat kvinden er. Jeg kender ikke kvinden, men jeg kender kvinder i en tilsvarende situation, og jeg ved, hvor fuldstændig nedbrudte de kan være, og hvor desperate de kan være for at slippe ud af deres ægteskab og blive frie for deres mænd, og det viser den her sag jo meget tydeligt,« siger [Lederen].

Berlingske har forgæves forsøgt at få en kommentar fra [Klager]. »

Til artiklen er indsat et billede af [Klager], der ses iført et gråt jakkesæt. Billedet er ledsaget af følgende tekst:

”[Klager], der også er kendt som [Klager], er blevet kritiseret for at have udfærdiget en skilsmissekontrakt, hvor en kvinde får frataget en række basale rettigheder.”

Til artiklen er endvidere indsat en faktaboks med overskriften *”Bag om historien”*. Faktaboksens indhold er enslydende med indholdet af faktaboksen indsat i artiklen *”Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*”.

Efter offentliggørelsen

[Klager] ved advokat Morten Tarp anmodede den 14. december 2020 Berlingske om genmæle over for en række oplysninger i de påklagede artikler blandt andet oplysningen *”Ellers afbrydes skilsmissen”* i artiklen *”Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*”.

Berlingske afviste den 23. december 2020 [Klager]s anmodning om genmæle og oplyste i den forbindelse, at Berlingske ville rette en upræcis oplysning om, at skilsmissen kunne afbrydes.

Berlingske indsatte herefter den 24. december 2020 følgende rettelse nederst i artiklen *”Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*” fremhævet med kursiv:

”Berlingske skriver i artiklen, at skilsmissen ville afbrydes, hvis kvinden ikke kunne bekræfte, at hun opfører sig ordentligt og lærer børnene Koranen, det arabiske sprog og lærer dem at bede fem gange om dagen. –Dette er ikke korrekt, da det af den autoriserede oversættelse ikke fremgår, at skilsmissen kan afbrydes i dette tilfælde. Berlingske beklager fejlen”

Berlingske fjernede samme dag sætningen *”Ellers afbrydes skilsmissen”* fra samme artikel.

Berlingske indsatte efterfølgende følgende note i begyndelsen af de påklagede artikler fremhævet med kursiv:

”Fyns Politi har den 15. juni oplyst til Berlingske, at man den 22. december 2020 indstillede forskningen af sagen om imam [Klager], da politiet ikke fandt, at der var yderligere efterforskningsmuligheder. Efterforskningen kan ifølge politiet genoptages, hvis der kommer »afgørende nye oplysninger i forbindelse med sagen.«”

Øvrige oplysninger

Pressenævnet har fra [Klager] modtaget kopi af blandt andet en dansk oversættelse (anonymiseret) af 11. januar 2021 af en skilsmissekontrakt af 24. december 2017 og en skilsmissekontrakt af 24. december 2017 på arabisk.

Nævnet har endvidere modtaget udtalelse af 25. april 2021 fra [Islamforskeren], postdoc, ph.d. ved [Instituttet] på [Universitet B], og uddrag af *"Sharia og samfund – islamisk ret, etik og praksis i Danmark"*, Samfundslitteratur (2020).

Pressenævnet har fra Berlingske modtaget kopi af blandt andet udtalelser af 4. maj 2021 og 18. juni 2021 fra [Islamforskeren], postdoc, ph.d. ved [Instituttet] på [Universitet B].

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 9. marts 2021.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Indledende bemærkninger

[Klager] har indledningsvis oplyst, at der i modsætning til Berlingskes fremstilling er tale om et eksempel på, hvordan en imam som mægler kan medvirke til at opnå skilsmisse for en kvinde mod mandens ønske på en måde, så hun kan undgå direkte kontakt med ham fremover, og med vilkår om børnenes bopæl, samvær og børnepenge mv., der kunne være aftalt eller fastsat tilsvarende under medvirken af de almindelige myndigheder, som hun også efter skilsmissen kan inddrage ved eventuelle uoverensstemmelser eller ønsker om ændring af vilkårene.

Dette samlede resultat kunne ikke være opnået uden medvirken af en imam eller anden mægler med særlig indsigt i den islamiske praksis, som parterne ønskede at følge, da især afklaring af spørgsmålene om børnenes bopæl og om tilbagelevering af medgiften og gaverne fra manden ved vielsen ifølge denne praksis er afgørende for mandens accept.

Ud fra enhver faglig synsvinkel, også i almindelig dansk familieretlig sammenhæng, har [Klager] således gjort en forbilledlig indsats for at opnå en afbalanceret forligsmæssig løsning, der stiller kvinden bedst muligt efter omstændighederne. I stedet for den fordømmelse, som Berlingskes urigtige oplysninger har medført, burde denne indsats være anerkendt og værdsat som vigtigt eksempel på, hvordan en dansk imam kan medvirke til at forebygge og bekæmpe negativ social kontrol.

Berlingskes urigtige og ufyldstgørende oplysninger om indholdet af skilsmissekontrakten, [Klager]s medvirken og omstændighederne i øvrigt, har samlet ført til et billede, der er stik modsat sandheden. Vurderingerne fra politikere og fagfolk, der er citeret i artiklerne og fremkommet efterfølgende på grundlag af Berlingskes oplysninger, bygger dermed på en fordrejet gengivelse af virkeligheden.

Berlingske har haft anledning til og mulighed for at kontrollere, om de gengivne oplysninger er korrekte ved blandt andet at sætte sig ind i den forskning, som Berlingske selv har refereret til både i artiklerne og i sit svar på klagen, som i alle tilfælde tilskynder til grundig efterprøvelse især af oplysninger, der er oversat fra arabisk og omhandler forskellige former for islamisk praksis.

[Klager] har henvist til, at følgende blandt andet fremgår af rapporten *"Etniske minoritetskvinder og skilsmisse – med fokus på muslimske praksisser"* (2020) fra [Forskningsinstitutionen]:

”Det generelle billede er, at islamiske autoriteter helst ikke vil involveres i stridigheder om forældremyndighed, selvom det kan være svært at undgå, og nogle holder sig principielt væk fra den slags diskussioner og henviser konsekvent til Familieretshuset.

Uanset de islamiske autoriteters principper kan mænd dog tvinge spørgsmålet ind i mæglingen ved at insistere på at gøre det til en betingelse for samtykke til nikah-opløsning. ”

[...]

”Opfattelsen af nikah og borgerligt ægteskab som to separate ægteskaber var udbredt blandt de islamiske autoriteter, men samtidig var Familieretshusets afgørelser om forældremyndighed bredt anerkendt, eftersom dette er et anliggende under dansk lov. ”

[...]

”Selvom Familieretshusets skilsmisser af mange informanter anses for at være

utilstrækkelig, eftersom den ikke nødvendigvis medfører nikah-opløsning i deres øjne, så anser samme informanter ofte Familieretshusets/familierettens afgørelser om forældremyndighed for at være gyldige. Dette stemmer overens med observationerne i [Forsker A] og [Forsker B] (2011)”

[Klager] har endvidere henvist til, at følgende blandt andet fremgår af [Forsker A]s og [Forsker B]s *”Parallelle retsopfattelser i Danmark – et kvalitativt studie af privatretlige praksisser blandt etniske minoriteter”* (2011) fra [Forskningsinstitutionen]:

”De ”islamiske retsprincipper” på området varierer meget, såvel imellem forskellige retsskoler, som imellem forskellige muslimske landes lovgivninger... I undersøgelsen har vi spurgt de interviewede, hvordan forældremyndigheden og ansvaret for børnene blev fordelt efter en skilsmisse. I den forbindelse hørte vi langt overvejende, at forældremyndighed blev fordelt efter de gældende danske regler, og at børn generelt fik bopæl hos deres mor efter en skilsmisse. ”

De påklagede artikler kan ses som forsøg på at frembringe dokumentation i en eller anden form af, at der i Danmark findes, om ikke sharia-domstole, så imamer, der som enkeltpersoner påtager sig domsmyndighed. [Klager] har i den forbindelse bemærket, at der, som det fremgår af denne klage, ikke er belæg for dette i den omtalte skilsmissekontrakt eller omstændighederne i øvrigt.

Korrekt information

Udeladelse af oplysninger

[Klager] har anført, at Berlingske har udeladt væsentlige oplysninger i artiklerne.

[Klager] har henvist til, at artiklerne kun omtaler indholdet af fire ud af i alt fjorten punkter i kontrakten, for alle fire punkters vedkommende i forkert oversættelse og åbenbart heller ikke er forelagt de politikere og fagfolk, der fremkommer med vurderinger og kommentarer i artiklerne.

[Klager] har bemærket, at der er intet i den anonymiserede danske oversættelse af skilsmissekontrakten, som taler for at ”sløre” eller udelade omtale af oplysninger af nogen art i nogen del af dokumentet af hensyn til kildebeskyttelsen, bortset fra anonymisering af personerne, som er enkel at foretage. Skilsmissekontrakten er identisk med den kontrakt, som [Klager] har fremlagt for Pressenævnet. Den omhandlede

skilsmissekontrakt er endvidere blevet delt på sociale medier uden anonymisering, og Berlingske har over for kilder oplyst, at det er denne kontrakt, som Berlingske omtaler.

[Klager] har i den forbindelse anført, at han anser det for fuldstændig uacceptabelt, at Berlingske under påberåbelse af hensyn til kildebeskyttelse, herunder Berlingskes udtalelse om, at kvinden vil føle sig udsat, hvis Berlingske skulle give yderligere oplysninger om kontraktens indhold, forsøger at omgå alle hans rettigheder som krænkert part efter medieansvarsloven og lovgivningen om beskyttelse af personoplysninger mv.

[Klager] har herefter anført følgende vedrørende de oplysninger, som Berlingske har udeladt i omtalen:

- Skilsmissekontraktens betingelser for samvær mv.

[Klager] har anført, at Berlingske har udeladt oplysningen om, at skilsmissekontrakten indeholder betingelser for mandens samvær med børnene, der indebærer, at han kan miste retten til samvær, mens betingelserne for kvinden udelukkende vedrører vilkår for børnenes bopæl hos hende og ikke for hendes ret til samvær.

- Neutral mægler

[Klager] har anført, at Berlingske har udeladt oplysningen om, at forhandlingerne under hele forløbet er sket i samarbejde med den neutrale mægler fra kvindens familie, som ifølge skilsmissekontrakten efter skilsmissen skal varetage al videre kontakt og aftaleindgåelse mellem parterne, og at alle eventuelle uoverensstemmelser mellem parterne om samvær og børnepenge mv. således skal indgås og løses via den neutrale mægler.

- [Klager]s rolle

[Klager] har anført, at Berlingske har udeladt oplysningen om, at han både før og efter skilsmissen har informeret og vejledt begge parter om mulighederne for at søge løsning af eventuelle konflikter hos de almindelige myndigheder.

[Klager] har endvidere anført, at Berlingske har udeladt oplysningen om, at han udelukkende har medvirket som neutral mægler efter anmodning fra både kvinden og manden med deltagelse af dem begge og repræsentanter for deres familier og et uvildigt vidne i et længerevarende forhandlingsforløb for at opnå en forligsmæssig aftale om endelig opløsning af det islamiske ægteskab.

Berigtigelse

[Klager] har anført, at Berlingskes rettelse af den ukorrekte oplysning *"Ellers afbrydes skilsmissen"* ikke er fyldestgørende eller bragt på en så fremtrædende måde, som det efter omstændighederne med rimelighed kan forlanges, jf. medieansvarslovens kap. 6 og § 49.

[Klager] har henvist til, at oplysningen om, at skilsmissen er endelig, og at kvinden har ret til at gifte sig igen ifølge den bestemte islamiske praksis, som parterne har ønsket at følge, har afgørende betydning for forståelsen af skilsmissekontraktens indhold, omstændighederne omkring og efter dens indgåelse og [Klager]s medvirken.

[Klager] har henvist til, at skilsmissekontrakten heller ikke kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvist med henvisning til aftalelovens § 36 eller lignende dansk lovgivning og praksis, medmindre en af parterne eller deres repræsentanter gør indsigelser om ugyldighed over for danske myndigheder og domstole. Ifølge skilsmissekontrakten kan ændringer af vilkårene kun aftales via den neutrale mægler fra kvindens familie eller de almindelige myndigheder, og skilsmissekontrakten indebærer ikke andre reaktions- eller sanktionsmuligheder over for misligholdelse fra kvindens eller mandens side.

Kildekritik

[Klager] har anført, at Berlingske ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik over for oplysningerne fra foreningen [Forening A].

[Klager] har henvist til, at foreningen [Forening A] må anses for at have særlig interesse i at fremstå som handlekraftig i forhold til negativ social kontrol, blandt andet for at kunne opnå økonomisk tilskud og anden støtte fra Odense Kommune frem for andre foreninger med tilsvarende formål, der har været aktive i kommunen i en længere årrække. Foreningen blev stiftet i februar 2020, men begyndte først at få omtale lige op til Berlingskes første artikler i september 2020, mens opmærksomheden fra medier og politikere nærmest eksploderede efterfølgende og også udløste massiv økonomisk støtte både fra Odense Kommune, via finansloven og reservemidler samt fra private fonde.

Af foreningens hjemmeside fremgår, at foreningen ledes af et ”team” på tre kvinder. Ud over talskvinden og frivilligchefen, [Talskvinden], der citeres omfattende i begge artikler og desuden omtales i Berlingskes mail til [Klager], består teamet af en direktør og udviklingschef, der er cand.mag. i dansk og anvendt visuel kommunikation og har 15 års erfaring med kommunikation, journalistik og ledelse, samt en kampagnechef, der er cand.mag. i virksomhedskommunikation og har 15 års erfaring med kommunikation, markedsføring og public relations mv. Samtidig oplyses direktøren og kampagnechefen at have arbejdet hele eller en stor del af deres arbejdsliv i politisk ledede organisationer. Af direktørens hjemmeside fremgår blandt andet, at hun har arbejdet med strategisk kommunikation og PR for Odense Kommunes Borgmesterforvaltning og i Vollsmose Sekretariatet. Af kampagnechefens LinkedIn profil fremgår blandt andet, at hun siden 2006 har arbejdet som kommunikationskonsulent i Vollsmose Sekretariatet.

[Klager] har bemærket, at formodningen taler for, at ledelsen i foreningen [Forening A] har direkte relationer til Odense Kommunes borgmester, som er omfattende citeret i Berlingskes første artikel, i Berlingskes mail til [Klager], samt i Berlingskes svar på klagen. Formodningen taler også for, at Berlingske og Odense Kommunes borgmester ikke har haft andre oplysninger om skilsmissekontrakten og omstændighederne omkring indgåelsen end fra foreningen [Forening A], i al fald ikke op til den første artikel. Det er også nærliggende, at direktøren og udviklingschefen har direkte relationer til Berlingskes journalist i kraft af deres fagfællesskab.

[Klager] har endvidere bemærket, at foreningen [Forening A] selv oplyser at være Berlingskes kilde til oplysninger om skilsmissekontrakten og omstændighederne omkring indgåelsen i et opslag på foreningens Facebook-side den 24. september 2020 med overskriften ”Sejr for kvinderne”.

[Klager] har oplyst, at foreningen [Forening A] gennem længere tid har været under mistanke blandt andet for dokumentfalsk, nepotisme og ulovlig eksklusion af kritiske medlemmer, som har givet anledning til krav om nærmere undersøgelser fra flere sider, herunder [Byrådsmedlemmet], medlem af Odense

Byråd for [Parti B]. [Klager] har henvist til omtalen i Fyens Stiftstidendes artikel *"Opgiver kamp mod rygtemagere: [Forening A] forlanger at få en uvildig undersøgelse"* bragt den 23. marts 2021 på netavisen fyens.dk.

Forelæggelse

[Klager] har anført, at forelæggelsen var utilstrækkelig og ikke fandt sted i rimelig tid.

[Klager] har oplyst, at han flere måneder før artiklernes offentliggørelse fik en diagnose for en alvorlig kræftsygdom, som han har gennemgået behandlinger for, og hvis virkninger på længere sigt endnu ikke kendes. Efter lægelig anbefaling har [Klager] frasagt sig alle hverv og overladt til familiemedlemmer at besvare henvendelser via telefon og mail i det omfang, de har tid og mulighed for det.

[Klager] har bemærket, at det er korrekt, som oplyst i Berlingskes svar på klagen, at et familiemedlem på et tidspunkt før offentliggørelsen af den første artikel modtog en telefonopringning fra Berlingskes journalist. Journalisten blev oplyst om, at [Klager] ikke selv kunne besvare henvendelsen og blev ikke lovet, at hverken [Klager] eller andre ville vende tilbage. Journalisten oplyste ikke i den forbindelse at ville henvende sig senere via mail.

Journalisten sendte herefter den 24. september 2020 kl. 14:10 en mail til [Klager] med svarfrist kl. 19, altså inden for mindre end fem timer. Journalisten sendte desuden den 27. september 2020 kl. 21:24 en mail til [Klager] med svarfrist dagen efter kl. 11:30.

[Klager] har anført, at disse svarfrister må anses for at være urimelig korte set i forhold til sagens kompleksitet og i betragtning af, at henvendelserne ikke indeholdt tilstrækkelige oplysninger blandt andet ved at være vedhæftet den omtalte skilsmissekontrakt. Ud fra indholdet af de to mails ville [Klager] heller ikke kunne have svaret andet, end at han ikke kunne genkende journalistens oplysninger om skilsmissekontrakten og måtte afvise at have medvirket til at udarbejde den. [Klager] så ikke disse mails og er ikke abonnent på Berlingske, men hørte først nogle dage efter offentliggørelsen om indholdet, herunder om politianmeldelsen fra Odense Kommune.

[Klager] har bemærket, at han på baggrund af oplysninger fra kilder, som Berlingske var i kontakt med op til offentliggørelsen af den første artikel, kan dokumentere, at Berlingske vidste, at han var syg og ikke selv kunne besvare henvendelser, og at Berlingske var i tvivl om, hvorvidt omtalen af ham uden anonymisering og med fotos mv. ville være i strid med god presseskik. [Klager] har henvist til en udtalelse af 25. april 2021 fra islamforsker [Islamforskeren], side 2-3, hvoraf følgende fremgår om en samtale mellem [Islamforskeren] og Berlingskes journalist om formiddagen torsdag den 24. september 2020:

"[Journalisten] og jeg talte sammen om formiddagen den 24. september 2020. I den forbindelse bad [Journalisten] om min holdning til, hvorvidt historien skulle bringes med navns nævnelse. [Journalisten]s bekymring var, at [Klager] lå på hospitalet, og således ikke kunne forsvare sig selv. Jeg anbefalede, at [Journalisten] lod historien være anonym, for at få fokus på problemstillingen snarere end manden. Ved at holde [Klager] anonym ville historien – i mine øjne – blive meget mere interessant, eftersom den netop ville handle om en alvorlig samfundsudfordring, hvorimod en historie med navns nævnelse blot ville komme til at handle om [Klager]. Et par timer efter vores samtale modtog jeg en mail fra [Journalisten]

om, at Berlingske Tidende havde besluttet at offentliggøre navnet på baggrund af princippet om gyldne kæder. ”

Overskrifters dækning

[Klager] har anført, at artiklernes overskrifter og underrubrikker generelt ikke har dækning i faktiske oplysninger, men udelukkende i subjektive vurderinger og kommentarer, der bygger på urigtig og ufuldstændig information om indholdet af den omtalte skilsmissekontrakt og omstændighederne i øvrigt.

[Klager] har endvidere anført, at det ikke er gjort klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

Privatlivets fred

[Klager] har anført, at Berlingske har oplyst hans fulde navn og kaldenavn ”[Klager]” samt bragt velliggende arkivfotos af ham, uden at han har givet samtykke hertil, som er i strid med både medieansvarsloven, reglerne om god presseskik og lovgivningen om beskyttelse af personoplysninger.

[Klager] har henvist til, at sagen og [Klager]s person er sat i direkte forbindelse med anden negativ omtale af andre ”kontroversielle imamer”, domstolslignende ”sharia-råd”, ”parallel-samfund”, ”parallelle retsinstitutioner”, ”ghettoer”, ”kriminelle bander”, hærværk, brandstiftelse, vanvidskørsel mm.

Den almene samfundsmæssige interesse i denne sag er fuldstændig modsat af, hvad Berlingske hævder. Vigtigheden af, at muslimske kvinder, myndighederne og offentligheden generelt får faktuelle rigtige oplysninger om de muligheder for hjælp, der også kan opnås hos imamer som [Klager], vejer tungere end de hensyn, som Berlingske har gjort gældende.

Retsreportage

[Klager] har anført, at omtalen af Odense Kommunes politianmeldelse mod ham ikke har klar almen interesse.

[Klager] har oplyst, at Anklagemyndigheden på Fyn den 5. januar 2021 har oplyst, at der ikke er en verserende sag på ham vedrørende eventuel anmeldelse fra Odense Kommune. Berlingske burde af den grund have undladt at bringe oplysningen.

[Klager] har ikke bestridt, at der er indgivet en politianmeldelse mod ham, men har henvist til, at Berlingske ifølge de presseetiske regler burde have undersøgt, om anmeldelsen havde medført skridt fra politiet eller anklagemyndighedens side, eller i øvrigt efter omstændighederne måtte antages at være solidt underbygget. Berlingske kunne sagtens, uden at miste hverken aktualitet eller offentlighedens interesse, have ventet med at bringe oplysninger om politianmeldelsen, indtil Berlingske havde undersøgt, om politiet og anklagemyndigheden anså anmeldelsen for tilstrækkeligt underbygget til at tage skridt i sagen og eventuelt hvilke.

[Klager] har i den forbindelse bemærket, at han har undret sig over, at Berlingske var i besiddelse af oplysninger om politianmeldelsen inden Berlingskes mail til ham den 24. september 2020 kl. 14:10 og offentliggørelsen af artiklen samme dag.

[Klager] har endvidere anført, at omtalen af hans tidligere eventuelle strafbare forhold ikke har klar almen interesse. [Klager]s rolle og relation i forhold til skilsmissekontrakten og omstændighederne omkring indgåelsen kan beskrives fuldt ud tilstrækkeligt på baggrund af oplysningerne i skilsmissekontrakten og fra kvinden.

[Klager] har oplyst, at han i Berlingskes artikel "*En udtalelse om jøder og et postkort fra PET - imamen [Klager] taler ud*" bragt den 17. september 2017 på netavisen berlingske.dk kommenterer og tilbageviser de beskyldninger, som Berlingske fortsat gentager, både i de påklagede artikler fra september 2020 og i udtalelserne til denne sag.

[Klager] har oplyst, at omtalen ikke kun er egnet til at påføre, men faktisk har påført ham og hans familie betydelig skade, hvilket også har været påregneligt for Berlingske. Imamers udsatte position fremgår klart af den forskningslitteratur, som Berlingske havde kendskab til inden offentliggørelsen.

Genmæle

[Klager] har anført, at Berlingske har afvist at bringe et genmæle over for en række faktuel forkerte oplysninger, som de påklagede artikler indeholder.

Artiklerne indeholder en række oplysninger af faktisk karakter, hvis rigtighed ikke er utvivlsom, og som har påført [Klager] betydelig skade.

[Klager] har oplyst, at Berlingskes urigtige og ufyldstgørende oplysninger ikke kun er udbredt gennem de to påklagede artikler i denne sag, men også ved at Berlingske og andre medier som Fyens Stiftstidende ved brug af direkte links har sammenkædet artiklerne med anden og meget omfattende omtale både op til og efter artiklerne. Virkningen er selvforstærkende, fordi denne form for systematisk sammenkædning også danner grundlag for kommentarer og reaktioner fra politikere og andre, der giver stof til nye artikler, som igen sammenkædes indbyrdes med både tidligere og efterfølgende omtale.

Skadevirkningerne af Berlingskes urigtige og ufyldstgørende oplysninger og afvisning af berigtigelse og genmæle rammer derfor ikke kun [Klager], men almenheden i endnu større omfang end det allerede er sket, da oplysninger og opfattelser som Berlingskes uden belæg i empirisk og faktuel forskningsbaseret viden så fortsat vil kunne udbredes frit, herunder som grundlag for yderligere politiske tiltag og indgreb.

[Klager] har herefter anført følgende vedrørende fem udsagn, som fremgår af de påklagede artikler:

- Forældremyndighed

[Klager] har anført, at det er faktuel forkert, at den omtalte skilsmissekontrakt vedrører forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens kapitel 2, og indebærer, at kvinden kan miste forældremyndigheden eller børnene.

[Klager] har henvist til, at skilsmissekontrakten kun indeholder aftaler om rettigheder og forpligtelser for kvinden som bopælsforælder, jf. forældreansvarslovens kapitel 3, og manden som samværsforælder, jf. forældreansvarslovens kapitel 4, samt om mandens pligt til at betale børnebidrag. Disse aftaler kunne være indgået tilsvarende under medvirken af Familieretshuset.

- Medgiftens og gavernes værdi

[Klager] har anført, at det er faktuel forkert, at medgiftens og gavernes værdi i alt udgør 75.000 kr.

[Klager] har henvist til, at medgiften ifølge skilsmissekontrakten udgjorde 25.000 kr., og brudegaven bestod i guldsmykker, hvis værdi hverken oplyses i skilsmissekontrakten eller blev fastsat i forbindelse med skilsmissen, og heller ikke efterfølgende har kunnet oplyses med nogen beløbsangivelse.

[Klager] har bemærket, at skilsmissekontraktens vilkår om, at kvinden skal tilbagelevere medgiften på 25.000 kr. og gaverne, som hun modtog fra manden ved vielsen, er helt sædvanligt ved opløsning af et islamisk ægteskab efter kvindens ønske.

- Kvindens retsstilling ved skilsmissekontrakten

[Klager] har anført, at det er faktuel forkert, at kvinden stilles ringere ved skilsmissekontrakten.

[Klager] har henvist til, at dette skal ses i forhold til, hvad kvinden ellers ville kunne opnå ved opløsning af ægteskabet mod mandens ønske, også efter almindelig dansk lovgivning og praksis.

- Faciliteringen af skilsmissen

[Klager] har anført, at det er faktuel forkert, at han har faciliteret skilsmissen uden om myndighederne, som det urigtigt fremstilles af Berlingske.

[Klager] har henvist til, at han tværtimod har informeret og vejledt begge parter om deres muligheder for konfliktløsning hos de almindelige myndigheder. [Klager] har udelukkende formidlet udveksling af ønsker, krav og løfter mellem parterne og har ikke selv stillet betingelser eller truffet afgørelser over for parterne, optrådt som dommer eller lignende.

- Psykisk vold og tvang

[Klager] har anført, at det er faktuel forkert, at han har begået eller medvirket til nogen form for psykisk vold eller tvang over for kvinden.

[Klager] har henvist til, at politiet og anklagemyndigheden ikke har nogen sag på ham vedrørende en eventuel anmeldelse fra Odense Kommune, hvilket imidlertid er fremstillet som faktuelle oplysninger af Berlingske.

2.2 Berlingskes synspunkter

Indledende bemærkninger

Berlingske har indledningsvis oplyst, at det for Berlingske er en ganske afgørende sag. Den handler om, hvorvidt det kan lade sig gøre for medier at afdække og beskrive social kontrol i islamiske miljøer og andre parallelsamfund og i den forbindelse samtidig beskytte kilder, der har været udsat for denne sociale kontrol. Derfor er der punkter og indhold i klagen, som Berlingske af hensyn til denne afgørende kildebeskyttelse ikke kan forholde sig til. Det er afgørende for kildebeskyttelsen, at Berlingske heller ikke i replikken til en pressenævns sag fremkommer med oplysninger, der kan identificere den kvinde, som sagen og artiklerne omhandler, og ad den vej ville kunne risikere at kompromittere hendes sikkerhed.

Imamen er en autoritet med stor magt i islamiske miljøer. Han bærer gyldne kæder og har stor indflydelse på menneskers liv, for eksempel i skilsmisssager, hvor særligt kvinder kan være dårligt stillede, når der indgås aftaler om vilkår uden om de danske myndigheder. Det er afgørende, at medier som Berlingske kan skildre dette for offentligheden væsentlige spørgsmål.

Det er også afgørende, at Berlingske kan gøre det med fuld hensyntagen til de mennesker, der måtte være udsat for den form for social kontrol, som for eksempel indgåelsen af denne type skilsmissekontrakter udgør. Berlingske bruger kun undtagelsesvist anonyme kilder, men har vurderet, at det i denne sag var klart nødvendigt af hensyn til den involverede kvindes sikkerhed. Berlingske har derfor også valgt ikke at offentliggøre hele skilsmisседokumentet. Det ville i sig selv afsløre kvindens identitet og skade hendes sikkerhed. For kvinder, som er i en situation som Berlingskes kilde, er der groft sagt intet vundet ved at lade sin skilsmissekontrakt beskrive i offentligheden. Derfor har det krævet store overvejelser – og ofre – for kvinden at fortælle om sin skilsmissekontrakt til Berlingske. Det har også krævet store etiske overvejelser for Berlingske, om avisen kunne beskrive skilsmissekontrakten uden at beskrive den i sin helhed.

Kildebeskyttelsen som værktøj er helt afgørende for medierne i Danmark og er reguleret i retsplejelovens § 172, der giver redaktører og redaktionelle medarbejdere ret til ikke at oplyse kilder til konkrete oplysninger. Berlingske har lavet en aftale med kvinden, der udtrykkeligt ikke ønsker at blive identificeret. Skulle skilsmissekontrakten blive offentliggjort, ville hun straks blive genkendt.

Omvendt har det uden tvivl offentlighedens interesse at få dokumenteret, hvordan den skilsmissepraksis, der er velbeskrevet i forskningen, foregår i praksis. Negativ social kontrol er højt debatteret emne i offentligheden, og derfor er det også åbenlyst vigtigt at offentligheden i detaljer får beskrevet, hvordan muslimske kvinder i praksis bliver begrænset i deres handlemuligheder i Danmark.

Problemstillingen, hvor minoritetskvinder ønsker at komme ud af problemfyldte ægteskaber, er i øvrigt også genkendt i nyere forskning fra forskningsinstitutionen [Forskningsinstitutionen] fra 2020.

[Forsker A], der er seniorforsker ved [Forskningsinstitutionen], og sammen med [Islamforskeren] medfatter på rapporten "*Etniske minoritetskvinder og skilsmisser*" fra [Forskningsinstitutionen] (januar 2020), sagde i forbindelse med udgivelsen til Berlingske:

»Når kvinder oplever, at de gerne vil ud af et ægteskab, og deres mand siger nej, så kan især indvandrerkvinder i Danmark have et problem,« sagde hun og fortsatte senere:

»I nogle tilfælde kommer kvinder ud for, at de er skilt efter dansk ret og er fraflyttet manden, men samtidig befinder de sig i denne nikah, hvor manden kan opsøge kvinden og sige, at hun stadig er hans hustru,« siger [Forsker A]. »

Berlingske har bemærket, at selv om det af kontrakten fremgår, at kvinden var enig i betingelserne, er det ifølge kvinden og hendes repræsentanter ikke i overensstemmelse med sandheden. Ifølge kvinden fik hun tydeligt af vide af [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke sagde ja til de betingelser.

[Talskvinden] udtaler følgende i den påklagede artikel *”Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til”*:

”»Alle betingelserne forværrer hendes situation, og hun risikerer at miste forældremyndigheden, hvis hun finder en anden mand. Hvorfor skulle hun dog acceptere det, hvis det ikke var, fordi hun var presset? «”

Berlingske har også ad flere omgange talt med kvinden, der fortæller, at hun følte sig presset

af eksmanden og [Klager] til at underskrive kontrakten, men hun gjorde det for at få sin frihed tilbage. Det var den eneste udvej, hun så, for at blive skilt, har hun fortalt.

Berlingske har ikke ansvar for, hvordan andre medier omtaler en konkret sag eller en person, der er omtalt i en sag. Berlingskes dækning af skilsmissekontrakten er – trods udeladelser – dækkende for kontrakten.

Korrekt information

Udeladelse af oplysninger

Berlingske har anført, at Berlingske af hensyn til kildebeskyttelsen ikke kan forholde sig til oplysninger, der ikke fremgår af artiklerne.

Berlingske kan blot oplyse, at der er oplysninger i kontrakten, der ikke er beskrevet i artiklen, men at den samlede gengivelse af kontrakten i artiklerne er en fair udlægning af kontraktens indhold. Berlingske har dog ikke alene udvalgt punkter, der stiller [Klager] i et dårligt lys. Der er også ubeskrevne punkter i kontrakten, hvor kvinden bliver forfordelt i forhold til manden.

Berlingske har afvist, at der ikke er noget, der taler for at henvise til kildebeskyttelsen. Kvinden ville helt åbenlyst kunne blive identificeret af såvel [Klager] som kvindens eksmand, hvis Berlingske offentliggjorde hele kontrakten og dens ordlyd, uanset om Berlingske anonymiserede underskriverne eller ej.

Berlingske har oplyst, at Berlingske på ny i forbindelse med klagen henvendte sig til kontakterne til den kvinde, der optræder i kontrakten. Tilbage meldingen derfra er, at hun ville føle sig udsat, hvis Berlingske skulle give yderligere oplysninger om kontraktens indhold, da hun derfor kunne genkendes.

Berlingske har endvidere i anledning af klagen kontaktet kvinden i skilsmissekontrakten, som Berlingske har omtalt, for at høre, om hun ønskede, at hun eller hendes skilsmissekontrakt bliver identificeret. Kvinden svarede den 16. april 2021 følgende:

”Jeg ville aldrig turde stå offentligt frem og pege på problemerne med min skilsmissekontrakt. Jeg kender ingen kvinder i min omgangskreds, der ville turde det – ellers var flere nok stået frem for længst. Hvis jeg valgte at stå offentlig frem og pege på alle urimelighederne i min skilsmissekontrakt, ville folk opfatte det

som en kritik af islam. Derfor er jeg ikke i tvivl om, at det ville betyde, at både min familie og jeg blev udstødt, og at jeg ville blive udstødt af min familie. Mit liv ville også være i fare. ”

Berlingske har bemærket, at Pressenævnet må vurdere, om det er etisk forsvarligt af Berlingske at anonymisere kvinden i skilsmissekontrakten, også over for [Klager]. Det er efter Berlingskes opfattelse klart nødvendigt for at beskytte kildens sikkerhed, og da det er indiskutabelt, at [Klager] medvirker til indgåelse af sådanne kontrakter, sådan som Berlingske har dokumentation for, at det er sket også i dette tilfælde, bør anonymiseringen efter Berlingskes opfattelse ikke kunne udløse kritik af en artikel om en praksis, som det ubetvivleligt har stor samfundsmæssig interesse at få afdækket.

Berigtigelse

Berlingske har anført, at rettelsen er bragt på den plads i avisen, hvor Berlingske altid bringer rettelser såvel som pressenævnskritik. Der er derfor tale om samme vilkår som for alle andre kilder og tilfælde af rettelser.

Berlingske har fastholdt, at de oplysninger, der fremgår af de påklagede artikler om de islamiske skilsmissekontrakter, er korrekte. Rettelsen af oplysningen om, at den omtalte skilsmisse kan afbrydes, skyldes en fejlagtig oversættelse, men er i øvrigt fyldestgørende og præcis i forhold til kontrakten.

Kildekritik

Berlingske har anført, at Berlingske naturligvis er kritisk over for at viderebringe oplysninger, der kan volde skade over for en kritiseret part. Det har også været tilfældet i den konkrete sag, hvor den nævnte skilsmissekontrakt er blevet oversat af en autoriseret og uvildig oversætter.

Berlingske har afvist, at Berlingskes journalist har en personlig relation til personerne i foreningen [Forening A], heller ikke af professionel karakter. Når foreningen omtaler beskrivelsen af skilsmissekontrakten i Berlingske som en ”stor sejr” skyldes det givetvis, at foreningen har et erklæret mål om at bekæmpe negativ social kontrol af kvinder, og at den omtalte kontrakt indeholder betingelser, der begrænser kvindens rettigheder efter en skilsmisse.

Berlingske har været lige så kritisk over for foreningen [Forening A], som Berlingske ville være i forhold til alle andre kilder. Berlingske kendte forud for artiklerne i september 2020 ikke til de konkrete og aktuelle anklager om dokumentfalsk, nepotisme og ulovlig eksklusion af kritiske medlemmer.

Berlingske har oplyst, at det er korrekt, at kilderne ikke er blevet forelagt det fulde indhold af skilsmissekontrakten, hvilket skyldes hensynet til kildebeskyttelsen, som for medierne og kilderne er helt afgørende. Det er i den henseende afgørende at bemærke, at Berlingske ikke kan bekræfte, at den skilsmissekontrakt, som [Klager] har fremsendt til Pressenævnet, er den samme, som Berlingske har beskrevet. Det ville være at bryde kildebeskyttelsen, hvis Berlingske gik ind og bekræftede, at der er tale om den samme kontrakt. Derfor er der en række forhold i klagen, som Berlingske ikke kan forholde sig til af hensyn til denne kildebeskyttelse.

Berlingske har endvidere oplyst, at ingen kilder i de påklagede artikler er blevet forelagt fejlagtige oplysninger. Berlingske har i forbindelse med offentliggørelsen af begge de påklagede artikler været i besiddelse af en korrekt oversat kontrakt.

Forelæggelse

Berlingske har anført, at Berlingske over flere dage inden offentliggørelse af den første artikel talrige gange forsøgte at forelægge sagen og kritikken for [Klager], både ved telefoniske henvendelser og via mail.

Berlingske har oplyst, at Berlingske kontaktede [Klager] telefonisk før offentliggørelsen af den første artikel. Berlingske kom i kontakt med et familiemedlem, der bad om, at Berlingske vendte tilbage senere på dagen. Det gjorde Berlingske, men fik ikke svar. Berlingske ringede tilbage de kommende dage op til offentliggørelsen af artiklen, men fik ikke svar. Berlingske blev heller ikke anvist om andre måder at kontakte [Klager]. Derudover fik Berlingskes journalist via en kollega en mailadresse på [Klager], som blev benyttet til at forelægge. Berlingske angav også i mailen, at Berlingske havde forsøgt at ringe flere gange uden held. Det var helt afgørende for Berlingske at få et mundtligt interview med [Klager] grundet alvoren af de anklager, der fremsættes. Derfor forsøgte Berlingske som angivet i telefonsamtalen med familiemedlemmet at ringe tilbage flere gange, ligesom Berlingske lagde en besked på telefonsvareren med ønske om at få kontakt til [Klager]. Berlingske forsøgte også at ringe til [Fonden], hvor [Klager] sidder i bestyrelsen.

Berlingskes journalist har siden den 15. september 2020 ringet 11 gange til [Klager] blandt andet den 23. september 2020 og to gange den 24. september 2020 om formiddagen. Berlingskes journalist har endvidere to gange lagt telefonsvarerbeskeder hos [Klager]. Der har altså været rig mulighed for, at klager kunne besvare spørgsmålene til artiklen.

Op til offentliggørelsen af begge artikler kontaktede Berlingske således [Klager] via mail og oplyste om artiklerne, om indholdet af dem, og at [Klager] stod til at blive politianmeldt. Berlingske har derfor givet [Klager] alle muligheder for at komme til orde og svare på kritikken. Havde han ønsket det, kunne han have haft lejlighed til at udtrykke nogle af de synspunkter, der kommer frem i klagen til Pressenævnet.

Berlingskes journalist var ikke klar over, at [Klager] var syg med kræft, da vedkommende forsøgte at kontakte ham telefonisk. Dette spiller altså ingen rolle i forhold til forelæggelsen. [Klager]s sygdom fik Berlingskes journalist heller ingen viden om, da vedkommende talte med hans familiemedlem. Berlingskes journalist kan heller ikke genkende at have sagt, at han kendte til [Klager]s sygdom, og om det ville være i overensstemmelse med god presseskik at omtale ham, herunder ved navn. I en udtalelse fra islamforsker [Islamforskeren] fremgår det, at han ikke kan dokumentere, at Berlingskes journalist oplyste ham om dette. Oplysningen beror altså alene på hans hukommelse.

[Klager] har i klagen til Pressenævnet anført, at han ikke ville ”kunne have svaret andet, end at han ikke kunne genkende journalistens oplysninger om skilsmissekontrakten og måtte afvise at have medvirket til at udarbejde den.” I og med at forelæggelsen indeholder korrekte oplysninger om skilsmissekontrakten, og kontrakten dokumenterer, at [Klager] har skrevet under på den, ville det have været usandt, hvis han havde nægtet at have udarbejdet den.

Berlingske ville have bedt [Klager] om at forholde sig til de punkter fra skilsmissekontrakten, der er angivet i artiklerne, som alle er af faktisk karakter. Kildebeskyttelsen har været af afgørende karakter, men [Klager] kunne i et interview sagtens have forholdt sig til, hvorfor han medvirkede til at nedskrive en skilsmissekontrakt, hvor kvinden ville få frataget en række af hendes mest basale rettigheder, ligesom han kunne have svaret på, om han pressede kvinden til at indgå kontrakten, som kvinden angiver.

Berlingske modtog, som det i klagen redegøres for, en henvendelse fra [Klager]s advokat i december 2020. Herefter forholdt Berlingske sig over for advokaten til de daværende kritikpunkter. Henvendelsen gav anledning til, at Berlingske bragte en rettelse af én oplysning i den første artikel. Det drejede sig om en upræcist formuleret passage i den første artikel omkring muligheden for at aflyse skilsmissen. Berlingske videreformidlede efter ønske skærm billede af rettelsen til [Klager]s advokat juleaften. Advokaten afsluttede den 24. december 2020 kl. 19:23 dialogen med følgende mail, hvorefter Berlingske ikke hørte yderligere fra advokaten før klagen til Pressenævnet:

”Kære [Chefredaktøren]

Tak. Og i lige måde!

Nu lader jeg lige julefreden sænke sig, inden jeg vender tilbage efter at have talt med min klient.

Venlig hilsen

[Juristen]”

Bestyrelsesformanden for [Fonden], der har stemplet skilsmissekontrakten, fremgår som kilde, hvor de dog ikke svarer på kritikken.

Overskrifters dækning

Berlingske har afvist, at artiklernes overskrifter og underrubrikker ikke har dækning i faktiske oplysninger.

Berlingske anerkender ikke påstanden om, at oplysningerne i artiklen er uden faktisk grundlag. Berlingske har i artiklen for første gang konkret skildret vilkårene omkring en islamisk skilsmissekontrakt. I den forbindelse er der omstændigheder vedrørende de konkrete oplysninger omkring skilsmissekontrakten, som avisen har måttet sløre af hensyn til kildebeskyttelsen i en sag, hvor kilder står i en personligt vanskelig situation. Det forhold, at muslimske kvinder kan stå i en vanskelig situation ved ønske om skilsmisse, er fremhævet igen og igen i forskningslitteratur. Senest i den omfattende rapport fra blandt andet islamforsker [Islamforskeren].

Berlingske har endvidere anført, at det fremgår klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer. Berlingske har som eksempel henvist til borgmester i Odense Kommune [Borgmesteren]s udtalelse:

”Det er jo sort på hvidt en udmøntning af shariapraksis i Danmark og viser, hvordan et parallelsamfund fungerer.”

Det fremgår af kontrakten, at den er udfærdiget ud fra sharia-lov, og i med at sharia-lov ikke anerkendes i dansk familieretslovgivning, og at kontrakten er lavet uden om myndighederne, kan man godt retfærdiggøre hans vurdering af kontrakten udtrykker, hvordan et parallelsamfund fungerer.

[Borgmesteren] siger yderligere, at det er ”psykisk vold udført med en shariakontrakt. Det er meget, meget grim læsning at se, hvordan en imam fuldstændig undertrykker en kvinde.” Dette er en formidling af [Talskvinden]s gengivelse af den berørte kvindes oplevelse af den måde, som kontrakten er kommet i stand på. [Talskvinden] er med i [Forening A] og taler på vegne af kvinden i skilsmissekontrakten.

Efterfølgende i artiklen bekræfter islamforsker [Islamforskeren], der er en af de fremmeste danske autoriteter i forhold til skilsmissekontrakter, også, at det sker, at kvinder bliver presset til at indgå aftaler for at blive skilt:

”»Det her eksempel er et af de lidt grimmere. Men det er ikke ukendt for mig, at kvinder på forskellig vis presses til at indgå aftaler for at blive skilt,« siger [Islamforskeren] og bekræfter også, at imamer lader sig involvere i forbindelse med skilsmissekontrakter.

»Men det er noget, der foregår i Danmark jævnligt, og de skilsmisedokumenter, jeg har set, tyder også på en vis grad af institutionalisering,« siger [Islamforskeren]. ”

Berlingske har understreget, at [Islamforskeren] har godkendt alle citater i forbindelse med artiklen, og at Berlingske ikke på noget tidspunkt har fået en henvendelse fra [Islamforskeren] om, at han har følt sig fejlinformeret af Berlingske i forbindelse med artiklen. Tværtimod skrev [Islamforskeren] en mail til Berlingskes journalist, hvor han roste dækningen af skilsmissekontrakten.

Privatlivets fred

Berlingske har anført, at billederne af [Klager] er blevet taget med hans godkendelse. Det er ikke i strid med reglerne om god presseskik og medieansvarsloven at bringe godkendte billeder af en person eller at nævne navnet på en offentlig person.

Berlingske har endvidere anført, at der i forhold til den konkrete sag er tale om en autoritet, der uden tvivl må siges at have magt og bære gyldne kæder og har stor magt i islamiske miljøer, hvorfor det er i offentlighedens interesse at få oplysningerne og historien frem.

Berlingske har bemærket, at Berlingskes, men også andre mediers brug af begreber som ”kontroversielle imamer”, domstolslignende ”sharia-råd”, ”parallel-samfund”, ”parallelle retsinstitutioner”, ”ghettoer”, ”kriminelle bander”, hærværk, brandstiftelse, vanvidskørsel mm. er svære at forholde sig til, da det afhænger af den individuelle sag. Ingen af de omtalte begreber er i øvrigt anvendt i de to artikler, som klagen drejer sig om.

Retsreportage

Berlingske har anført, at Odense Kommune over for Berlingske har oplyst, at kommunen ville anmelde [Klager] for psykisk vold, hvilket [Borgmesteren], borgmester i Odense Kommune, også bekræftede på sin officielle Facebook-profil den 24. september 2020 med henvisning til Berlingskes artikler om sagen:

”Dette er psykisk vold udført med en sharia-kontrakt og hører ingen steder hjemme i Danmark. Derfor har Odense Kommune i dag anmeldt imamen til Fyns Politi. ”

Der er intet, der skulle tale imod, at der blev indgivet en politianmeldelse. Hvordan sagen efterfølgende er blevet håndteret og efterforsket, har Berlingske ingen viden om. Det er i øvrigt ikke Berlingskes opgave at undersøge, om en politianmeldelse indgivet af en borgmester ”havde medført skridt fra politiet eller anklagemyndighedens side, eller i øvrigt efter omstændighederne måtte antages at være solidt underbygget. ”

Berlingske er desuden flere gange blevet kontaktet af Fyns Politi, der har ønsket at se den omtalte skilsmissekontrakt i forhold til sagen. Dette har Berlingske imidlertid afvist grundet hensynet til kildebeskyttelsen.

Berlingske har endvidere anført, at [Klager]s tidligere strafbare forhold naturligvis har klar almen interesse i en artikel, der beskriver et muligt strafbart forhold af psykisk vold påført en kvinde i Danmark.

[Klager], der er en offentlig person, har i en årrække op til de påklagede artikler tiltrukket sig mediernes opmærksomhed. Han betegnes af kendere som en af de mest dominerende imamer i Vollsrose og i det muslimske miljø i Danmark. Han har været en helt central del af en af de mest magtfulde muslimske fonde [Fonden], der har tråde til det københavnske moskémiljø. Han har igennem sit fondearbejde også spillet en rolle i forbindelse med en af de mest kontroversielle muslimske friskoler [Friskolen], der i 2019 mistede sit statstilskud. Han er dømt for at tale hadsk om jøder. Han er kendt for sammen med flere andre imamer at have rejst til Mellemøsten under Muhammedkrisen, hvor han forsøgte at opildne til protester mod Jyllands-Posten. Derfor er omtale ham – og vedkommendes tidligere meritter – også i offentlighedens interesse.

Genmæle

Berlingske har afvist, at de påklagede artikler indeholder urigtige oplysninger af faktisk karakter. Tværtimod stammer oplysningerne i artiklerne fra en autoriseret oversættelse af skilsmissekontrakten, som Berlingske har fået udleveret i original form.

Berlingskes gengivelse af indholdet i skilsmissekontrakten er – ud over rettelsen – utvivlsomt rigtige og baseret på en officiel skilsmissekontrakt, som Berlingske er i besiddelse af.

Berlingske har bemærket, at Berlingske ikke kan forholde sig til skilsmissekontrakten fremsendt af [Klager] til Pressenævnet grundet kildebeskyttelsen.

Berlingske har til [Klager]s fem påklagede udsagn anført følgende:

- Forældremyndighed

Berlingske har anført, at det er ukorrekt, at kontrakten alene indeholder aftaler om rettigheder og forpligtelser for kvinden som bopælsforælder og manden som samværsforælder samt om mandens pligt til at betale børnebidrag.

Berlingske har oplyst, at det er eksplicit beskrevet i kontrakten, at kvinden kan miste forældremyndigheden, hvis hun gifter sig igen, eller hvis der sker afvigelser i hendes opførsel, som skader hendes omdømme udadtil. Der er også beskrevet andre punkter, hvor kvinden kan miste forældremyndigheden. Berlingske har ikke beskrevet alle forhold af hensyn til kildebeskyttelsen.

Berlingske har bemærket, at der samtidig er en række forhold, der stiller [Klager] i et dårligt lys, som Berlingske heller har beskrevet. Der er altså ikke plukket i kontrakten for at finde de værste bidder.

Essensen i de påklagede artikler er således, at kvinden kan miste forældremyndigheden over sine børn, hvis hun ikke lever op til de betingelser i kontrakten, som [Klager] har opstillet.

- Medgiftens og gavernes værdi

Berlingske har anført, at det er ukorrekt, at beløbet på 75.000 kr. er forkert angivet.

Berlingske har oplyst, at det samlede beløb også dækker over den brudegave, som kvinden modtog, da parret blev gift.

Berlingske har bemærket, at Berlingske ikke har angivet i artiklerne, at det ved opløsning af et islamisk ægteskab skulle være usædvanligt, at kvinden skal betale penge til manden. Det er dog usædvanligt, at en kvinde skal betale et stort beløb til manden for at få annulleret et ægteskab, hvor kvindens mest basale rettigheder forringes.

Berlingske kan ikke bekræfte, at de beskrevne punkter indgår i den kontrakt, som Berlingske har skrevet sine artikler på baggrund af. Det er heller ikke Berlingskes opgave. Berlingskes opgave er at redegøre for, at oplysningerne, som de er beskrevet i artiklerne, er korrekte, hvilket er tilfældet.

- Kvindens retsstilling ved skilsmissekontrakten

Berlingske har anført, at det er ukorrekt, at påstandene om, at kvinden stilles ringere ved skilsmissekontrakten er urigtige.

Berlingske har oplyst, at kvinden tværtimod mister en række basale rettigheder ved at underskrive skilsmissekontrakten, der er faciliteret uden om de officielle danske myndigheder.

- Faciliteringen af skilsmissen

Berlingske har anført, at det er ukorrekt, at [Klager] ikke har faciliteret skilsmissen uden om myndighederne. Da parret var islamisk gift, krævede skilsmissen også en blåstempling fra en islamisk autoritet. Det er i øvrigt, som forskningen også peger på, ikke et særsyn, at islamiske autoriteter blander sig i skilsmis-sesager. Berlingske har henvist til følgende fra rapporten *"Etniske minoritetskvinde og skilsmisser"* fra forskningsinstitutionen [Forskningsinstitutionen] (januar 2020):

"I fraværet af islamiske domsmyndigheder søger kvinder i Danmark hjælp ved institutioner og personer, de genkender som islamiske – dvs. hos imamer og velkendte islamiske autoriteter. Denne efterspørgsel

lægger pres på de islamiske autoriteter i forhold til at udfylde rollen som en form for islamiske dommere. ”

Af samme rapport fremgår det også, at kvinderne ofte kan være helt desperate for at komme ud af et islamisk ægteskab (nikah). Berlingske har henvist til følgende link: **Etniske minoritetskvinde og skilsmisse – med fokus på muslimske praksisser ([Forskningsinstitutionen]. dk)**. Der er en række eksempler i rapporten på, at kvinder i årevis kæmper for at komme ud af islamiske ægteskaber, ligesom rapporten gengiver et eksempel fra en kvinde, der ufrivilligt har samleje med sin eksmand for at få ham til at acceptere en skilsmisse:

”Dette eksempel viser altså dels, hvilken magt eksistensen af en nikah kan give (eks)mænd over nogle hustruer. Det viser også såvel de ekstremer, desperate kvinder kan gå til for at komme ud af den klemme, de befinder sig i, som deres magtesløshed: For at være gyldig skal nikah-opløsningen netop komme frivilligt. En sidste pointe ved dette citat er imamens rolle: Han inddrages som autoritet, der kan validere eller – som det ses her – underkende en mands talaq (samtykke til skilsmisse, red.)-ytrings gyldighed. ”

I rapporten fremgår det også, at der eksisterer to faste og tre ad hoc-skilsmisseråd, ”hvor imamer og religiøse autoriteter har forsøgt at adressere ovenstående problemstilling ved at gå sammen om at udstede nikah-opløsninger. Det vil sige, at de forsøger at lægge deres samlede religiøse autoritet bag nikah-opløsningen. ” Et af disse råd er lokaliseret i Odense, hvilket den omtalte forsker [Islamforskeren] har bekræftet over for Berlingske. Berlingske har henvist til Berlingskes artikel ”*Nej til skilsmisser og SMS-kæder om kvinder, der trodser islamiske værdier: Religiøst råd opererer i det skjulte i Odense*” bragt den 19. september 2020 på netavis berlingske.dk. Berlingskes afdækning af det religiøse råd i Odense og den pågældende imams facilitering af skilsmisser uden om myndigheder har, jf. forskningslitteraturen, stor samfundsmæssig relevans.

Berlingske har oplyst, at skilsmissekontrakten er udarbejdet ud fra sharia-lov, som det fremgår af artiklerne og kontrakten. Danske myndigheder ordner ikke skilsmisser ud fra sharia-lov, og de danske myndigheder er ikke blevet involveret i forbindelse med den omtalte skilsmissekontrakt.

Det er, så vidt Berlingske er orienteret, korrekt, at ”islamiske autoriteter helst ikke involveres i stridigheder om forældremyndighed. ” I det konkrete tilfælde er det altså sket, at en imam har valgt at facilitere en skilsmissekontrakt uden om myndighederne, hvor kvinden og hendes rettigheder stilles markant dårligere end mandens efter skilsmissen.

- Psykisk vold og tvang

Berlingske har anført, at det ikke fremgår som en faktuel oplysning af Berlingske, at [Klager] har begået eller medvirket til nogen form psykisk vold over for kvinden.

Anklagerne om, at [Klager] skulle have begået psykisk vold eller medvirket til tvang er henført til kilders udsagn i artiklerne. Det er altså deres vurderinger ud fra kendskabet til kontrakten og kvindens forhold.

Berlingskes oplysning om, at [Klager] er blevet politianmeldt af Odense Kommune stammer fra borgmesteren, der også har bemærket dette på sin officielle profil på Facebook og i andre artikler fra andre

medier. Berlingske er også blevet kontaktet af Fyns Politi vedrørende politianmeldelsen. Berlingske har altså ingen grund til at tro, at der ikke er indgivet en politianmeldelse.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og Marlene Borst Hansen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker indledningsvis, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik. Spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af databeskyttelseslovgivningen, hører under domstolene og Datatilsynet og falder uden for Pressenævnets kompetence.

God presseskik

Korrekt information

Udeladelse af oplysninger

[Klager] har klaget over, at Berlingske har udeladt væsentlige oplysninger i artiklerne.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte, jf. punkt A. 1.

Pressenævnet bemærker herefter generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de samlede indtryk giver et retvisende billede.

[Klager] har henvist til, at artiklerne kun omtaler indholdet af fire ud af i alt fjorten punkter i kontrakten.

Berlingske har over for Pressenævnet anført, at Berlingske af hensyn til kildebeskyttelsen ikke kan forholde sig til oplysninger, der ikke fremgår af artiklerne. Berlingske har i den forbindelse oplyst, at den samlede gengivelse af kontrakten i artiklerne er en fair udlægning af kontraktens indhold.

Sagens parter er uenige om indholdet af skilsmissekontrakten, der ikke blev gengivet i artiklerne. Som sagen foreligger oplyst, og på baggrund af de begrænsede muligheder for at føre bevis for Pressenævnet, kan nævnet ikke tage stilling til, hvorvidt der er udeladt væsentlige oplysninger i artiklerne. Nævnet har derfor ikke grundlag for at udtale kritik af Berlingskes redigering.

Berigtigelse

[Klager] har klaget over, at Berlingskes rettelse af den ukorrekte oplysning "*Ellers afbrydes skilsmissen*" ikke er fyldestgørende eller bragt på en så fremtrædende måde, som det efter omstændighederne med rimelighed kan forlanges.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen, jf. punkt A. 7.

Berlingske har erkendt, at oplysningen om, at skilsmissen kan afbrydes, som fremgik af artiklen "*Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*", er ukorrekt. Efter Berlingske blev bekendt med fejlen den 23. december 2020, fjernede Berlingske den 24. december 2020 sætningen fra artiklen og bragte en rettelse ved en opdatering af den påklagede artikel.

Pressenævnet bemærker, at medier som udgangspunkt bør bringe en særskilt nyhed om en rettelse, så læsere af en oprindelig artikel med fejl bliver gjort opmærksom på en rettelse, da oprindelige læsere ikke kan forventes på ny at klikke ind på en artikel og på den måde blive gjort bekendt med en rettelse.

Under hensyn til, at den ukorrekte oplysning om, at skilsmissen kan afbrydes, var mindre skadelig, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere, at Berlingske (efter det oplyste) ikke bragte en særskilt nyhed på berlingske.dk om, at artiklen var blevet rettet. Nævnet finder derfor ikke tilstrækkeligt grundlag for at kritisere berigtigelsens form. Nævnet udtaler ikke kritik.

Kildekritik

[Klager] har klaget over, at Berlingske ikke har udvist tilstrækkelig kildekritik over for oplysningerne fra foreningen [Forening A].

[Klager] har henvist til, at foreningen [Forening A] må anses for at have særlig interesse i at fremstå som handlekraftig i forhold til negativ social kontrol, blandt andet for at kunne opnå økonomisk tilskud og anden støtte fra Odense Kommune frem for andre foreninger med tilsvarende formål, der har været aktive i kommunen i en længere årrække.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt, jf. punkt A. 2.

Pressenævnet finder som udgangspunkt ikke grundlag for at kritisere anvendelsen af anonyme kilder generelt. Kilders ønske om ikke at ville lægge navn til udtalelser eller udleveret materiale bør imidlertid give et medie anledning til at være særlig opmærksom på at kontrollere rigtigheden af udtalelser eller materiale fra den anonyme kilde.

Af artiklen "*Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*" fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Kvinde kunne ikke få skilsmisse trods vold

Berlingske kender identiteten på kvinden i skilsmissekontrakten, der ikke ønsker at udtale sig på grund af sin sikkerhed. Berlingske kender også til tidspunktet for indgåelse af skilsmissen, men vi har valgt at sløre tidspunktet. Der er dog tale om et relativt nyligt eksempel.

Men [Talskvinden], stifter af foreningen [Forening A], fra Odense fortæller, at kvinden skrev under og betalte beløbet for at få sin frihed tilbage. Hun fortæller også, at imamerne typisk får et beløb for at lade kvinderne skille.

»Jeg kender også til en anden sag, hvor imamen ikke ville give kvinden en skilsmisse, selv om hun havde været udsat for vold og derfor havde boet på et krisecenter i flere år,« siger [Talskvinden], som forklarer, at det ikke er unormalt, at imamer involverer sig i skilsmisser med muslimske kvinder.

»Hvis de ikke bliver skilt, har de ikke ret til at gifte sig igen, og de kan ikke bare gå på kommunen, fordi der er tale om en islamisk vielse. Samtidig får mange en vielse i hjemlandet, og hvis de så ikke får den opløst, vil det stadig blive registreret i udlandet, som om de er gift,« siger [Talskvinden] og henviser til, at man netop i foreningen [Forening A] oplyser kvinderne om deres rettigheder og den danske lovgivning.

»Samtidig kan vi etablere dem i et stærkt fællesskab, der giver dem styrken til at sige fra og kræve retten til et frit liv,« siger [Talskvinden] og peger på, at også forsker [Islamforskeren] og borgmester i Odense [Borgmesteren] har påpeget vigtigheden af, at kvinderne står frem.

[...]”

Af artiklen *”Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til”* fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Selv om det også fremgår, at kvinden var enig i betingelserne, er det ikke i overensstemmelse med sandheden. Ifølge kvinden fik hun tydeligt af vide af [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke sagde ja til de betingelser.

»Alle betingelserne forværrer hendes situation, og hun risikerer at miste forældremyndigheden, hvis hun finder en anden mand. Hvorfor skulle hun dog acceptere det, hvis det ikke var, fordi hun var presset? « siger [Talskvinden].

Berlingske har også ad flere omgange talt med kvinden, der fortæller, at hun følte sig presset af eksmanden og imamen til at underskrive kontrakten. Men hun gjorde det for at få sin frihed tilbage. Det var den eneste udvej, hun så, for at blive skilt, har hun fortalt.

[Talskvinden] mener, at man generelt bør arbejde med at få stoppet denne ulovlige parallelle retspraksis, som foregår blandt nogle imamer.

»Muslimske ledere skal i bund og grund blot handle efter menneskerettigheder, grundlæggende islamiske principper og dansk lovgivning, når de vejleder,« siger [Talskvinden].

»Viser, hvor desperat kvinden er«

Hun understreger samtidig, at der findes imamer i det danske moskésamfund, der fuldt ud anerkender dansk lovgivning, hvor det islamiske ægteskab automatisk opløses, hvis man er blevet skilt efter dansk lov.

[...]"

Det bemærkes, at sagens parter har afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt Berlingskes journalist har en personlig eller professionel relation til personerne i foreningen [Forening A]. Som sagen foreligger oplyst, og på baggrund af de begrænsede muligheder for at føre bevis for Pressenævnet, kan nævnet ikke tage stilling til, hvilken forklaring der er den rigtige.

I forhold til Berlingskes kildevalg finder Pressenævnet, at navnlig kilden [Talskvinden], som er stifter af foreningen [Forening A], har udtalt sig kritisk over for [Klager].

Nævnet finder, at dette gav Berlingske anledning til at være særligt opmærksom på at kontrollere grundlaget og rigtigheden af kildens oplysning, da kilden kunne være farvet af personlig interesse og skadevoldende hensigt. Det fremgår imidlertid klart af artiklen, hvem kilden er, at hun er kritisk over for [Klager], og at hendes udtalelser derved kan være farvet af personlig interesse. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at kritisere, at kilden medvirker i artiklen.

Forelæggelse

[Klager] har klaget over, at forelæggelsen var utilstrækkelig og ikke fandt sted i rimelig tid.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der gives den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkt A. 3.

Det er Pressenævnets opfattelse, at det som udgangspunkt er mediets ansvar at dokumentere, at der er udvist tilstrækkelig ihærdighed for at opnå kontakt til den, omtalen vedrører.

Pressenævnet finder, at omtalen af [Klager]s rolle i faciliteringen af en skilsmisse mellem to parter og udarbejdelsen af parternes skilsmissekontrakt, hvor kvinden får frataget en række rettigheder, kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for ham. Oplysningerne burde derfor have været forelagt [Klager] forud for offentliggørelsen.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Berlingske den 24. september 2020 kl. 14:10 via mail kontaktede [Klager] med oplysning om, at Berlingske arbejdede på en historie om en skilsmissekontrakt, som han står som underskriver på, herunder blandt andet at det af skilsmissekontrakten fremgår, at kvinden kan miste forældremyndigheden, hvis hun krænker hendes eller familiens ære. Berlingske oplyste endvidere, at Odense Kommunes borgmester havde politianmeldt [Klager] for psykisk vold. Berlingske bad i den forbindelse [Klager] om at kontakte Berlingske senest samme dag kl. 19:00.

Berlingske bragte herefter den 24. september 2020 kl. 18:00 artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"* på netavisen berlingske.dk.

Nævnet lægger endvidere til grund, at Berlingske den 27. september 2020 kl. 21:24 via mail kontaktede [Klager] med oplysning om, at Berlingske ville bringe en ny artikel om skilsmissekontrakten. Berlingske oplyste endvidere, at en kvinde og [Talskvinden] fra foreningen [Forening A] har fortalt, at [Klager] har sagt til kvinden, at han ikke ville give hende en skilsmisse, hvis hun ikke accepterede de betingelser, der blev stillet i kontrakten. Berlingske bad i den forbindelse [Klager] om at kontakte Berlingske senest den 28. september 2020 kl. 11:30.

Berlingske bragte herefter den 28. september 2020 kl. 20:00 artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* på netavisen berlingske.dk.

Berlingske har over for Pressenævnet oplyst, at ud over de skriftlige henvendelser til [Klager] har Berlingske siden den 15. september 2020 ringet 11 gange til [Klager] blandt andet den 23. september 2020 og to gange den 24. september 2020 om formiddagen. Berlingske har endvidere to gange lagt telefonsvarerbeskeder hos [Klager].

Det bemærkes, at sagens parter har afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt Berlingske under forelæggelsen var vidende om, at [Klager] var diagnosticeret med en alvorlig kræftsygdom. Som sagen foreligger oplyst, og på baggrund af de begrænsede muligheder for at føre bevis for Pressenævnet, kan nævnet ikke tage stilling til, hvilken forklaring der er den rigtige.

Pressenævnet finder, at Berlingske ved at offentliggøre artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"* den 24. september 2020 kl. 18:00, inden svarfristen var udløbet kl. 19:00 samme dag, har handlet i strid med god presseskik. Nævnet har lagt vægt på, at nævnet ikke finder det dokumenteret, at der er tale om en sådan aktuel nyhedshistorie, at offentliggørelsen af artiklen ikke kunne afvente udløbet af svarfristen. Nævnet udtaler herefter kritik af denne del af Berlingskes forelæggelse.

Nævnet finder, at Berlingske ved henvendelsen den 27. september 2020 kl. 21:24 under de konkrete omstændigheder i tilstrækkeligt omfang og i rimelig tid gjorde [Klager] bekendt med kritikpunkterne i artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* bragt den 28. september 2020 kl. 20:00, og at [Klager] fik fornøden mulighed for at kommentere artiklens indhold. Nævnet har lagt vægt på, at henvendelsen havde en karakter, som det for [Klager] burde være muligt at besvare uden længere forberedelsestid. Nævnet finder således, at Berlingske har udfoldet tilstrækkelige bestræbelser på at få indhentet en kommentar fra [Klager] inden offentliggørelsen af artiklen. Nævnet udtaler herefter ikke kritik af denne del af Berlingskes forelæggelse.

Overskrifters dækning

[Klager] har klaget over, at artiklernes overskrifter og underrubrikker generelt ikke har dækning i faktiske oplysninger, men udelukkende i subjektive vurderinger og kommentarer, der bygger på urigtig og ufyldstgørende information om indholdet af den omtalte skilsmissekontrakt og omstændighederne i øvrigt.

[Klager] har endvidere klaget over, at det ikke er gjort klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at overskrifter og mellemrubrikker skal i form og indhold have dækning i den pågældende artikel eller udsendelse, jf. punkt A. 6.

Det følger videre af de vejledende regler for god presseskik, at det skal gøres klart, hvad der er faktiske oplysninger, og hvad der er kommentarer, jf. punkt A. 5.

Artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"* har følgende underrubrik:

"For første gang kan det skriftligt dokumenteres, hvordan en imam i Odense stiller krav til kvinder om at opføre sig på en bestemt måde efter en skilsmisse. En kontrakt fra imam [Klager] viser, hvordan en kvinde skulle skrive under på, at hun ikke vil gifte sig med en ny mand eller »krænke familiens ære« efter en skilsmisse. Ellers ville hun miste børnene. Odenses borgmester er dybt forarget: »Det er meget, meget grim læsning.«"

Artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* har følgende underrubrik:

"Bredt omtalt skilsmissekontrakt fra den kendte imam [Klager] er »færdiggjort ud fra den islamiske sharialov«, fremgår det af kontrakten. Som noget nyt fremgår det også, at kvinden selv anmodede om skilsmissen. Men ifølge kvinden selv og den forening, der står bag hende, skyldes det, at hun i flere år var udsat for vold og voldtægt af eksmanden. Når kvinden alligevel skrev under på betingelser, der forringede hendes vilkår, viser det noget om, hvor desperat hun var, siger fagfolk. "

Pressenævnet finder, at artiklernes overskrifter og underrubrikker må anses for at være Berlingskes vurdering af sagen, og at disse ikke går ud over, hvad der er dækning for i artiklen. Nævnet finder i den forbindelse, at udsagnet *»Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*, som er anført i citationstegn i artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"*, klart fremstår som en kildes reaktion på den omtalte skilsmissekontrakt og [Klager]s medvirken i den forbindelse. Udsagnet gengives i sin helhed i artiklens brødtekst, og det angives som Odense Kommunes borgmesters udtalelse. Nævnet udtaler derfor ikke kritik af Berlingske for overskrifternes formuleringer og underrubrikkernes indhold.

Privatlivets fred

[Klager] har klaget over, at Berlingske har oplyst hans fulde navn og kaldenavn "[Klager]" samt bragt vellignende arkivfotos af ham, uden at han har givet samtykke hertil.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B. 1.

Det er Pressenævnets opfattelse, at [Klager] i kraft af sit hverv som imam er en i offentligheden kendt person. Pressenævnet henviser i den forbindelse til, at offentlige personer, i højere grad end privatpersoner, må tåle kritisk omtale af deres person og handlinger, især når emnet er af klar almen interesse, hvilket må anses for at være tilfældet.

Pressenævnet finder, at anvendelsen af billederne af [Klager] og hans navn og kaldenavn i sammenhæng med den beskrevne omtale ikke kan anses for at indebære en krænkelse af [Klager]s privatliv. Nævnet har lagt vægt på, at billederne ikke viser [Klager] i en krænkende situation og ikke fremstår forvanskede, ligesom anvendelsen af [Klager]s navn og kaldenavn ikke kan betragtes som krænkende. Pressenævnet finder herefter ikke grundlag for at kritisere Berlingske for ikke at have indhentet [Klager]s samtykke til at offentliggøre billederne eller for anvendelsen af navnene. Nævnet udtaler ikke kritik.

Retsreportage

[Klager] har klaget over, at omtalen af Odense Kommunes politianmeldelse mod ham ikke har klar almen interesse.

[Klager] har endvidere klaget over, at omtalen af hans tidligere eventuelle strafbare forhold ikke har klar almen interesse.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at der skal iagttages varsomhed med meddelelser om, at politianmeldelse er indgivet mod en navngiven person. Meddelelser herom bør som regel ikke bringes, før anmeldelse har medført indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side. Dette gælder dog ikke meddelelser, som den anmeldte selv fremdrager, eller hvis det anmeldte forhold i forvejen er kendt i videre kredse eller har væsentlig almen interesse, eller det efter de foreliggende omstændigheder må antages, at anmeldelsen er solidt underbygget, jf. punkt C. 7.

Det følger videre af de vejledende regler for god presseskik, at en sigtet, tiltalt eller domfældt person bør forskånes for at få fremdraget pågældendes tidligere straffedom, hvis den er uden betydning for de forhold, vedkommende nu er sigtet, tiltalt eller dømt for. I anden nyhedssammenhæng bør de mod en person tidligere rejste straffesager som regel ikke omtales, jf. punkt C. 8.

Pressenævnet finder generelt, at omtale af straffesager har offentlig interesse. For så vidt angår mediernes omtale af ældre straffedomme, finder Pressenævnet det afgørende for bedømmelsen af omtalen, om den tidligere straffedom har en tilstrækkelig relevant sammenhæng med det emne eller den sag, som omtalen i mediet angår, ligesom blandt andet kriminalitetens alvor og karakter bør indgå. Det er samtidig nævnets opfattelse, at offentlige personer må tåle mere nærgående omtale, særlig når emnet er af klar almen interesse.

Af artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* fremgår blandt andet følgende:

"[...]

Berlingske kan nu løfte sløret for yderligere detaljer i den meget omtalte shariaskilsmisse, der har fået hele det politiske Danmark til at reagere stærkt imod den kendte imam [Klager], der af Odense Kommune er blevet politianmeldt for sin rolle i skilsmissekontrakten.

[...]"

Af artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*" fremgår blandt andet følgende:

"[...]

[Klager] blev for alvor kendt i offentligheden, da han som leder af en delegation af danske muslimer – heriblandt [Aktivisten] – rejste til Egypten under Muhammed-krisen og senere blev beskyldt for at puste til ilden midt under den storpolitiske krise. Derefter kom han i vælten, fordi han i 2016 blev dømt for i en prædiken at ytre, at jøder nedstammer fra aber og svin.

I 2017 kom det så frem i blandt andet Berlingske, at [Klager] spillede en nøglerolle i forbindelse med flere kritisable forhold om den nu lukkede muslimske friskole [Friskolen].

Blandt andet kom det frem, at [Klager] indsatte sin søn som skoleleder på skolen via [Fonden], som han står bag. Dermed blev der sat spørgsmålstejn ved skolens uafhængighed.

[...]"

Berlingske indsatte følgende note i begyndelsen af de påklagede artikler fremhævet med kursiv:

"Fyns Politi har den 15. juni oplyst til Berlingske, at man den 22. december 2020 indstillede forskningen af sagen om imam [Klager], da politiet ikke fandt, at der var yderligere efterforskningsmuligheder. Efterforskningen kan ifølge politiet genoptages, hvis der kommer »afgørende nye oplysninger i forbindelse med sagen.«"

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at [Klager] i 2016 blev dømt for i en prædiken at ytre, at jøder nedstammer fra aber og svin. Nævnet lægger endvidere til grund, at Odense Kommunes borgmester i 2020 indgav politianmeldelse mod [Klager] for psykisk vold i forbindelse med sin rolle i den omtalte skilsmissekontrakt. Nævnet lægger videre til grund, at Fyns Politi i december 2020 indstillede efterforskningen af sagen.

Pressenævnet finder, at det på den ene side må tillægges betydning, at politianmeldelsen på tidspunktet for omtalen ikke havde ført til indgriben fra politiets eller anklagemyndighedens side, og at Fyns Politi efterfølgende indstillede efterforskningen af sagen. Anmeldelsen burde derfor som udgangspunkt ikke omtales.

På den anden side fandt anmeldelsen sted i forbindelse med [Klager]s rolle som imam i faciliteringen af den omtalte skilsmisse. Nævnet finder, at omtale af imamers funktion og rolle har klar almen interesse. Beskyldningen relaterer sig således til [Klager]s hverv som imam i forbindelse med omtale af forhold, der har offentlig interesse.

Efter en samlet vurdering finder nævnet herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at kritisere Berlingske for at omtale forholdet. Nævnet bemærker i den forbindelse, at Berlingske har opdateret artiklerne med oplysning om, at Fyns Politi har indstillet efterforskningen.

Nævnet finder endvidere, at omtalen af [Klager]s tidligere straffedom har en tilstrækkelig relevant sammenhæng med omtalen af politianmeldelsen mod ham. Nævnet har lægt vægt på, at den tidligere straffedom og politianmeldelsen relaterer sig til [Klager]s hverv som imam. Nævnet udtaler ikke kritik.

Genmæle

[Klager] har klaget over, at Berlingske har afvist at bringe et genmæle over for en række faktuelte forkerte oplysninger, som de påklagede artikler indeholder.

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom. Det følger videre af lovens § 38, at genmælets indhold i alt væsentligt skal være begrænset til de nødvendige faktiske oplysninger, og at indholdet ikke må være retsstridigt.

Berlingske har generelt afvist, at de påklagede artikler indeholder urigtige oplysninger af faktisk karakter og henvist til, at oplysningerne stammer fra en autoriseret oversættelse af skilsmissekontrakten, som Berlingske har fået udleveret i original form.

Berlingske har bemærket, at Berlingske ikke kan forholde sig til skilsmissekontrakten fremsendt af [Klager] til Pressenævnet grundet kildebeskyttelsen.

[Klager] har henvist til følgende fem udsagn:

- Forældremyndighed

[Klager] har klaget over, at det er faktuelte forkert, at den omtalte skilsmissekontrakt vedrører forældremyndighed, jf. forældreansvarslovens kapitel 2, og indebærer, at kvinden kan miste forældremyndigheden eller børnene.

[Klager] har henvist til, at skilsmissekontrakten kun indeholder aftaler om rettigheder og forpligtelser for kvinden som bopælsforælder, jf. forældreansvarslovens kapitel 3, og manden som samværsforælder, jf. forældreansvarslovens kapitel 4, samt om mandens pligt til at betale børnebidrag. Disse aftaler kunne være indgået tilsvarende under medvirken af Familieretshuset.

Af artiklen *”Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«* fremgår blandt andet følgende:

”Du mister dine børn, hvis du bliver gift med en ny mand, og hvis du krænker din egen eller familiens ære, kan du også miste forældremyndigheden.

[...]

Over tre sider listes en række forhold, hvor hun kan miste forældremyndigheden:

»Hvis hun bliver gift med en anden mand.«

»Hvis hun flytter længere væk end 130 kilometer fra nuværende bopæl.«

»Hvis hun slår sine børn og ikke giver dem mad.«

»Hvis hun opfører sig på en måde, der krænker hende eller familiens ære.«

[...]"

Af artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* fremgår blandt andet følgende:

"[...]

Over tre sider oplistedes en række øvrige forhold, hvor moderens ret til forældremyndigheden kan »fraviges«:

»Hvis hun (kvindens navn, red.) gifter sig, fraviges forældremyndigheden over for børnene.«

»Hvis hun (kvindens navn, red.) flytter for at leve uden for Odense, 130 km eller mere eller uden for Danmark.«

»Hvis moren mishandler børnene med vold, efterlader dem alene, hvilket kan være livsfarligt for børnene, og hvis hun ikke passer dem i forbindelse med deres hygiejne og mad.«

»Hvis der er bevist afvigelse i morens moral og opførsel, blandt andet alkoholmisbrug, narkomisbrug eller adfærd, der skader hendes moralske omdømme.«

[...]"

Pressenævnet finder, at oplysningen om, at skilsmissekontrakten indeholder bestemmelser om, at kvinden under visse forhold kan miste forældremyndigheden over sine børn, er en oplysning af faktisk karakter, som ikke er dokumenteret som utvivlsomt rigtig, når Berlingske ikke har fremlagt (en anonymiseret udgave af) skilsmissekontrakten. Da oplysningen, der relaterer sig [Klager]s omdømme og hverv som imam, samtidig er egnet til at påføre ham økonomisk eller anden skade af betydning, er han berettiget til at få bragt et genmæle over for oplysningen.

- *Medgiftens og gavernes værdi*

[Klager] har klaget over, at det er faktuel forkert, at medgiftens og gavernes værdi i alt udgør 75.000 kr.

[Klager] har henvist til, at medgiften ifølge skilsmissekontrakten udgjorde 25.000 kr., og brudegaven bestod i guldsmykker, hvis værdi hverken oplyses i skilsmissekontrakten eller blev fastsat i forbindelse med skilsmissen, og heller ikke efterfølgende har kunnet oplyses med nogen beløbsangivelse.

Af artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«"* fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Det fremgår af kontrakten, at kvinden på grund af skilsmissen skal betale 75.000 kroner til manden – herunder den brudegave, som hun modtog, da de blev gift.

[...]”

Af artiklen *”Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til”* fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Alligevel valgte kvinden at acceptere en række betingelser, som eksmanden og imam [Klager] ifølge kvinden stillede hende over for.

Det fremgår nemlig af kontrakten, som Berlingske første gang beskrev fredag, at kvinden på grund af skilsmissen skulle betale i alt 75.000 kroner til manden – herunder den brudegave, som hun modtog, da de blev gift.

[...]”

Pressenævnet finder, at oplysningen om, at kvinden skulle betale i alt 75.000 kr. til manden, herunder hendes brudegave, er en oplysning af faktisk karakter, som ikke er dokumenteret som utvivlsomt rigtig. Nævnet finder imidlertid, at oplysningen om beløbets størrelse er mindre væsentlig i sammenhængen og derfor ikke i sig selv kan anses for egnet til at påføre [Klager] en sådan økonomisk eller anden skade af betydning, at der er grundlag for genmæle over for oplysningen.

- Kvindens retsstilling ved skilsmissekontrakten

[Klager] har klaget over, at det er faktuel forkert, at kvinden stilles ringere ved skilsmissekontrakten.

[Klager] har henvist til, at dette skal ses i forhold til, hvad kvinden ellers ville kunne opnå ved opløsning af ægteskabet mod mandens ønske, også efter almindelig dansk lovgivning og praksis.

Af underrubrikken til artiklen *”Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til”* fremgår blandt andet følgende:

”[...]

Når kvinden alligevel skrev under på betingelser, der forringede hendes vilkår, viser det noget om, hvor desperat hun var, siger fagfolk. ”

Pressenævnet finder, at udsagnet om, at betingelserne i skilsmissekontrakten forringede kvindens vilkår, må anses for at være de citerede fagfolks vurderinger og ikke faktiske oplysninger. Allerede derfor er [Klager] ikke berettiget til at få bragt et genmæle over for udsagnet.

- Faciliteringen af skilsmissen

[Klager] har klaget over, at det er faktisk forkert, at han har faciliteret skilsmissen uden om myndighederne, som det urigtigt fremstilles af Berlingske.

[Klager] har henvist til, at han tværtimod har informeret og vejledt begge parter om deres muligheder for konfliktløsning hos de almindelige myndigheder. [Klager] har udelukkende formidlet udveksling af ønsker, krav og løfter mellem parterne og har ikke selv stillet betingelser eller truffet afgørelser over for parterne, optrådt som dommer eller lignende.

Af artiklen *"Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*" fremgår blandt andet følgende:

"[...]

Det er første gang, at det offentligt kommer frem og dokumenteres, hvordan en imam via en kontrakt faciliterer en skilsmisse mellem to parter uden om myndighederne [...]"

Pressenævnet finder, at oplysningen om, at [Klager] har faciliteret en skilsmisse uden om myndighederne, er en oplysning af faktisk karakter, som ikke er dokumenteret som utvivlsomt rigtig, da den bygger på gengivelse af oplysninger fra en anonym kilde. Da oplysningen, der relaterer sig [Klager]s omdømme og hverv som imam, samtidig er egnet til at påføre ham økonomisk eller anden skade af betydning, er han berettiget til at få bragt et genmæle over for oplysningen.

- *Psykisk vold og tvang*

[Klager] har klaget over, at det er faktisk forkert, at han har begået eller medvirket til nogen form for psykisk vold eller tvang over for kvinden.

[Klager] har henvist til, at politiet og anklagemyndigheden ikke har nogen sag på ham vedrørende en eventuel anmeldelse fra Odense Kommune, hvilket imidlertid er fremstillet som faktuelle oplysninger af Berlingske.

Af artiklen *"Nye detaljer fra kendt imams shariakontrakt: Kvinden valgte selv at blive skilt, og det var der en god grund til"* fremgår blandt andet følgende:

"[...]

Trods psykisk og fysisk vold mod egen krop valgte kvinden i den omtalte skilsmissekontrakt fra imam [Klager] at acceptere de krav, hun blev stillet over for, selv om de forringede hendes rettigheder.

[...]

Selv om det også fremgår, at kvinden var enig i betingelserne, er det ikke i overensstemmelse med sandheden. Ifølge kvinden fik hun tydeligt af vide af [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke sagde ja til de betingelser.

»Alle betingelserne forværrer hendes situation, og hun risikerer at miste forældremyndigheden, hvis hun finder en anden mand. Hvorfor skulle hun dog acceptere det, hvis det ikke var, fordi hun var presset? « siger [Talskvinden].

Berlingske har også ad flere omgange talt med kvinden, der fortæller, at hun følte sig presset af eksmanden og imamen til at underskrive kontrakten. Men hun gjorde det for at få sin frihed tilbage. Det var den eneste udvej, hun så, for at blive skilt, har hun fortalt.

[...]"

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Odense Kommunes borgmester i 2020 indgav politianmeldelse mod [Klager] for psykisk vold i forbindelse med sin rolle i den omtalte skilsmissekontrakt.

Idet nævnet bemærker, at det ikke fremgår af omtalen, at [Klager] har begået eller medvirket til psykisk vold over for kvinden, er der ikke grundlag for genmæle heroverfor.

Pressenævnet finder, at oplysningen om, at kvinden fik at vide af [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke accepterede betingelserne i skilsmissekontrakten, er en oplysning af faktisk karakter, som ikke er dokumenteret som utvivlsomt rigtig, da den bygger på gengivelse af oplysninger fra en anonym kilde. Da oplysningen, der relaterer sig [Klager]s omdømme og hverv som imam, samtidig er egnet til at påføre ham økonomisk eller anden skade af betydning, er han berettiget til at få bragt et genmæle over for oplysningen.

Offentliggørelse af Pressenævnets kendelse

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af Berlingske at offentliggøre følgende til Pressenævnets logo som illustration:

"[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Berlingske

[underrubrik]

Berlingske får kritik for utilstrækkelig forelæggelse

[tekst]

I artiklen "*Omstridt imam lavede skilsmissekontrakt, hvor muslimsk kvinde kunne miste børnene: »Det er psykisk vold udført med en shariakontrakt«*" bragt i september 2020 omtalte Berlingske imam [Klager]s rolle i faciliteringen af en skilsmisse mellem to parter og udarbejdelsen af parternes skilsmissekontrakt. Berlingske forelagde den 24. september 2020 kl. 14:10 via mail kritikken for imam [Klager] med oplysning om, at svarfristen var samme dag kl. 19:00, men offentliggjorde allerede artiklen kl. 18:00 samme dag.

Imam [Klager] har klaget til Pressenævnet blandt andet over, at der ikke var sket forelæggelse i rimelig tid.

Pressenævnet kritiserer Berlingske for at offentliggøre artiklen, inden svarfristen var udløbet.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk"

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet endvidere den ansvarshavende redaktør af Berlingske at offentliggøre følgende til Pressenævnets logo som illustration:

”[rubrik]

Genmæle fra imam [Klager]

[tekst]

Berlingske oplyste i artikler bragt i september 2020, at en skilsmissekontrakt udarbejdet af imam [Klager] indeholdt bestemmelser om, at kvinden under visse forhold kan miste forældremyndigheden over sine børn, at imam [Klager] faciliterede skilsmissen uden om myndighederne, og at kvinden fik at vide af imam [Klager], at hun ikke kunne blive skilt, hvis hun ikke accepterede betingelserne i skilsmissekontrakten. De fremsatte påstande er ikke dokumenterede som utvivlsomt rigtige, da Berlingske har ønsket at opretholde kildebeskyttelsen af den anonyme kilde og ikke fremlægge skilsmissekontrakten.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest på de af mediets platforme, hvor de påklagede artikler har været bragt. Offentliggørelse skal bestå i en selvstændig artikel med Pressenævnets logo som illustration. Artiklen skal prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikkens og genmælets offentliggørelse. Pressenævnets offentliggørelsestekst skal bringes uden reklamer i teksten.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af de påklagede artikler; og i en periode svarende til den periode, hvor de påklagede artikler har været tilgængelige.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” og ”Genmæle fra imam [Klager]” direkte til nævnets kendelse på www.pressenaevnet.dk ved starten af brødteksten i de påklagede artikler, hvis de fortsat er tilgængelige på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik, og som imam [Klager] har fået genmæle over for.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes i redaktionelle artikler i mediet.

Afgjort den 16. september 2021